

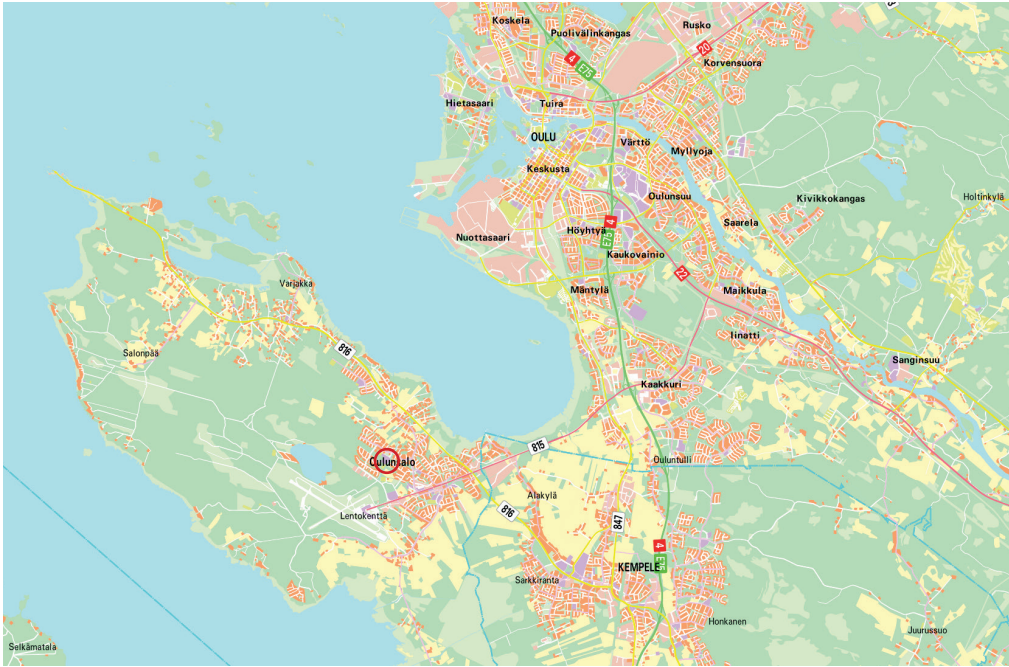
The background of the entire page is a photograph of a brick building. On the left side, a wide staircase made of brick steps leads upwards. The building's walls are constructed from light-colored bricks with visible mortar lines. The lighting is soft, creating a warm and architectural atmosphere.

PITKÄKANKAAN KOULUKESKUS RAKENNUSHISTORIASELVITYS

16.10.2015 Arkkitehtitoimisto Karsikas Oy

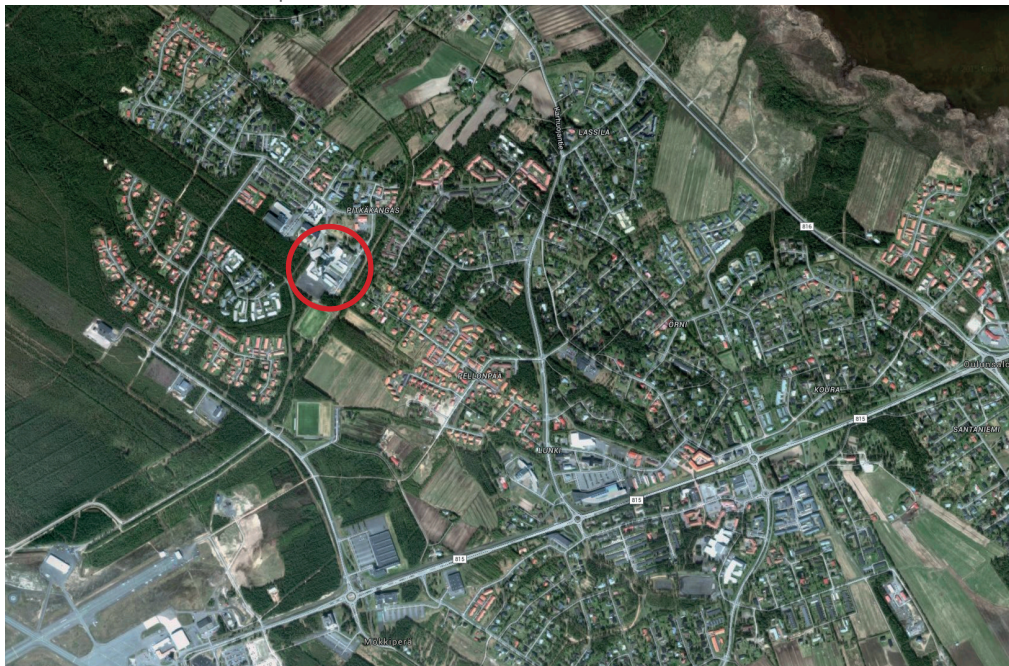
Sisältö

1. Johdanto	5
1.1 Toimeksianto ja työryhmä	5
1.2 Tutkimusaineisto ja työn suoritus	6
1.3 Kohteen kuvaus	8
2. Taustaa	10
2.1 Aikalaisarkkitehtuurista	11
3. Pitkäkankaan koulujen rakentaminen	13
4. Kaavoitushistoriaa	15
5. Rakennukset ja piha-alueet sekä säilytettäväksi luokiteltavat osat	18
5.1 Yläaste	18
5.2 Ala-aste	24
5.3 Laajennukset 1997 F- ja D-osan laajennus	27
5.4 Laajennukset ja korjaukset 1997, 2001- 2008	29
5.5 Piha-alueet	31
5.6 Tärkeimmät säilytettäväksi luokiteltavat osat	32
6. Rakennuksen säilyneisyys	33
7. Suunnittelijat	34
7.1 Yläaste 1981-83 ja ala-aste 1983-86	34
7.2 Laajennukset 1997 ja muutokset 1997-2008	34
8. Johtopäätös	34
9. Koulukeskuksen pohjapiirustukset, nykytilanne	35
10. Lähteet, kuvat ja muu aineiston esittely	39

Kuva 1 Pitkäkankaan sijainti Oulussa

Kuva 2 Pitkäkankaan koulukeskuksen sijainti Oulunsalossa

I. Johdanto

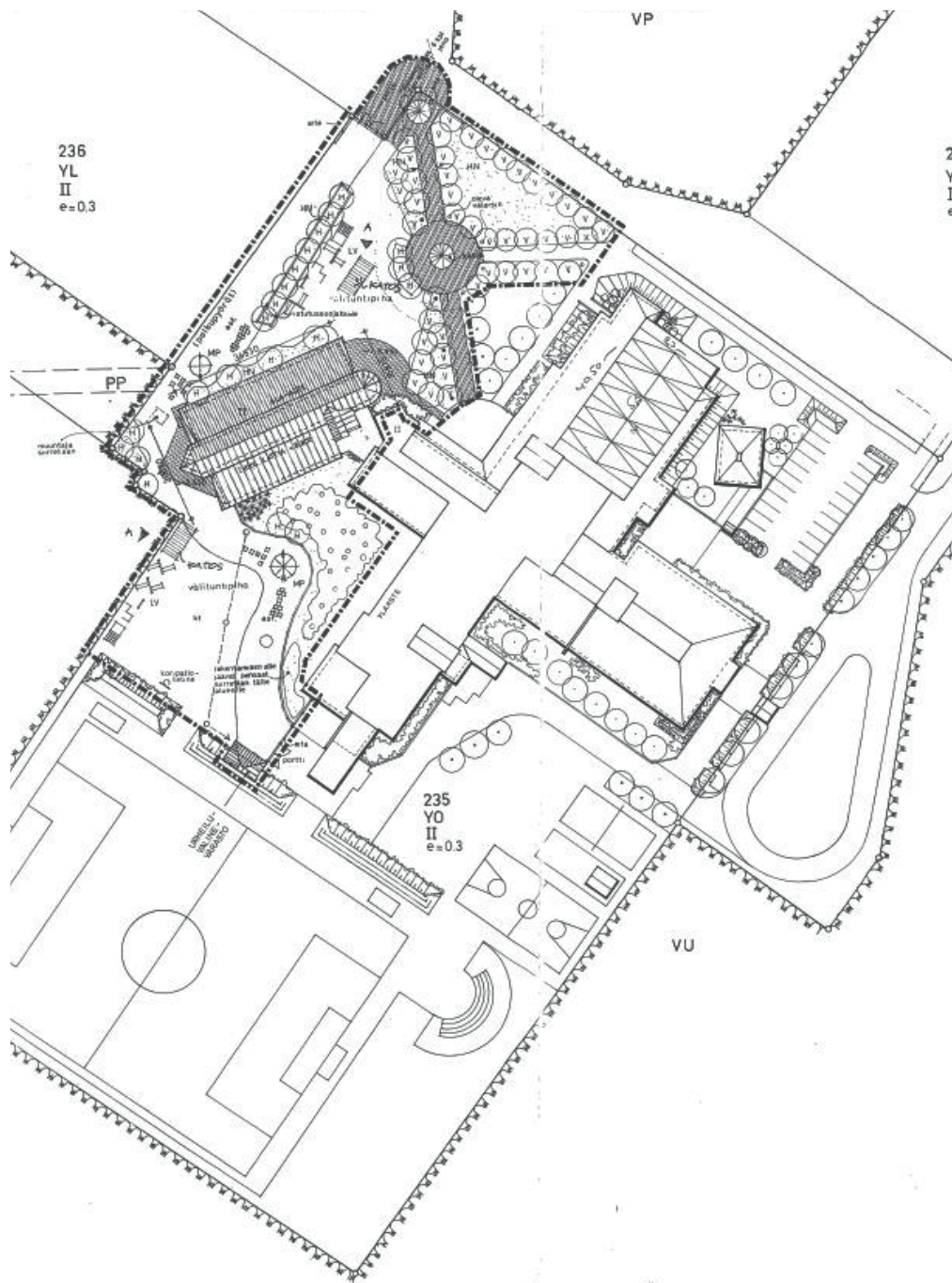
I.1 Toimeksianto ja työryhmä

Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen toimeksiannosta laaditussa rakennushistoriaselvityksessä (RHS) tarkastellaan Oulun kaupungin Oulunsalon kaupunginosassa, Opintie 6 (ent. Oulunsalon kunta vuoteen 2013 asti) sijaitsevaa Pitkäkankaan koulukeskuksen eri vaiheissa vv. 1983-1997 (v. 2008 korjaukset asti) valmistuneita rakennuksia. Koulukeskus edustaa arkkitehtuuriltaan merkittävää ns. Oulun koulun arkkitehtuurin alkuaikojen rakennuksia. Yläasteen koulu ja talonmiehen asunto valmistuivat v. 1983 ja ala-asteen koulu v.1986 (Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy, projektiarkkitehtina Martti Karsikas) sekä laajennusosat v. 1997 ja muutokset v. 2002-2008 (arkkitehtitoimisto Martti Karsikas, myöh. arkkitehtitoimisto Karsikas Oy). Varsinaisten koulurakennusten lisäksi laaja piha-alue suunniteltiin tuon ajan teemoja noudatellen pihapaviljonkeineen ja lähestymisakseleineen.

Rakennushistoriaselvityksen laatimiseen osallistuivat arkkitehti Martti Karsikas ja yhteistyökumppanina alt Arkkitehdit sekä osallisina Liikelaitos Oulun Tilakeskukselta korjausrakentamispäällikkö Elina Timisjärvi ja rakennuttajapäällikkö arkkitehti Mika Huhtala. Lisäksi haastatteluaineistolla historiaa täydensivät Tilakeskuksen johtaja Jouko Leskinen, kaava-arkkitehti Timo Takala ja arkkitehti Ilpo Väisänen. Oikoluvun suoritti arkkitehti Antti Karsikas.

Kuva 3 Pitkäkankaan yläasteen pääaula ja porras

I.2 Tutkimusaineisto ja työn suoritus

Selvitystyön runkomateriaalina on ollut hankkeen eri vaiheiden arkistopiirustukset (Tilakeskus), suunnittelun projektiarkkitehdin Martti Karsikkaan muistiinpanot, omat piirustukset ja valokuvat sekä myös tekniikan tohtori Heikki Kaikkosen väitöskirja v. 2012 "Heikki Taskisen arkkitehtuuri". Kaavoituksen osalta on lähteenä käytetty arkkitehti Timo Takalan tekeillä olevaa Oulunsalon kaavoitushistoriaa (haastattelu ja luonnokset 21.9.2015). Koulukeskuksen rehtori Seppo Pasanen antoi haastattelussa useita tuoreita tietoja.

Pitkäkankaan koulusta artikkeleita on julkaistu mm. Arkkitehti-lehti 7/1983, Arkkitehti-lehti 6/1986 ja Byggekunst-lehti 3/1986 sekä Oulunsalon arkkitehtuuria 1 ja 2 -julkaisut vuosilta 1995 ja 2012.

Koulun tilojen luokittelun ja tyyppikuvauksen on suorittanut arkkitehti Martti Karsikas. Arkkitehtuurin arvioinnissa on tukeuduttu sekä julkaistuun materiaaliin (Arkkitehti-lehdet 1983 ja 1986) ja Heikki Kaikkosen väitöskirjan luonnehdintoihin että myös suunnittelijan omiin tulkintoihin.

Tässä yhteydessä on mainittava, että arkkitehti Heikki Taskinen sai arkkitehtuurin valtionpalkinnon nimenomaan koulusuunnittelusta, jonka perusteena osaksi oli myös po. kohde.

Kuva 4 Arkkitehtitoimisto Heikka Taskisen (HT Oy) asemapiirros Pitkäkankaan ala-asteen rakennuslupa vuodelta 1984.

I.3 Kohteen kuvaus

"Ihmislähtöisyys elävä mielenkiinto rakennustaiteeseen. Eli meiltä puuttuu jopa sen kaltainen sivistyneistö, jolla olisi edellytyksiä syventyä rakennustaiteeseen tai saati arvostella sitä taiteellisesti kannalta.

Luota mielikuviin, ideoihin, jotka syntyvät. Ne eivät ilmesty tyhjästä, vaan kaikesta siitä kokemuksesta mikä sinulla on, kaikesta näkemästäsi".

Näin kirjoitti Heikki Taskinen päiväamäntämässä muistikirjamerkinnössään Heikki Kaikkonen löytämässä Oulun maakunta-arkiston tekstissä. (Näyttelyluettelo "Luota mielikuviin" Heikki Taskinen, arkkitehti- Oulunsalon kirjasto 17.10.-28.11.2015 / Heikki Kaikkonen).

Pitkäkankaan koulukeskuksen historia alkaa vuodelta 1980, jolloin koulun tilaohjelma kunnan valtuustossa hyväksyttiin. Kunnan väkiluvun ennuste oli jo noussut 8000:aan v. 2000 mennessä, ja Pitkäkankaan alueelle kaavarungossa varattiin tilaa 1800 asukkaalle. Pitkäkankaan alueella tarvittiin yläkoulun koulutiloja vähintään 330 oppilaalle, ja myöhemmin ala-asteen koululle n. 450 oppilaalle. Kunta oli yhteydessä arkkitehti Heikki Taskiseen, joka oli suunnitellut naapurikuntaan Kempeleeseen yläasteen koulun (valm. v.1976) ja useita kouluja mm. Tornioon. Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy sai tarjouksensa perusteella tehtäväkseen suunnitella Oulunsaloon vastakaavoitetulle uudelle asuinalueelle alueen ensimmäisen rakennuksen, yläasteen koulun. Alueella ei tässä vaiheessa ollut kunnollista tieverkostoa eikä rakennuksia ja koulun tontti sijaitsi tulevan asuinalueen keskellä, metsässä.

Heikki Taskisen tärkeänä suunnittelumetodina oli jo tuolloin käyttäjien kuuleminen ja osallistaminen suunnitteluun. Yläasteen suunnittelussa käyttäjiä edustivat tietyt tulevat opettajat ja mm. fysiikka-kemian tilat tehtiin kyvykkään opettajan Timo Antilan ohjauksessa. Taskisen johtavana ajatuksena oli myös "pienen ihmisen" mittakaava koulurakentamisessa, ja muutoinkin pienimittakaavainen ja suurten rakennusmassojen pilkkominen useaan osaan. Usein koulurakennukset hänen käsittelyssään saavuttivat "sormimaisen" hahmon, eli rakennuksen massoittelu johti pienempiin piha-alueisiin.

Kuva 6 Pitkäkankaan yläasteen ja ala-asteen pääsisäänkäynnit

Yläasteen koulu valmistui vuonna 1983, ja se oli ensimmäisiä ns. Oulun koulun rakennuksia heti Oulun salon kunnantalon jälkeen.

Arkkitehti Heikki Taskinen oli jo pari vuotta aiemmin suunnitellut Oulun Normaalikoulun ala-asteen koulun Linnanmaan yliopistoalueelle, ja jo siinä ilmeni oululaisen arkkitehtuurin suuntaviivoja, punatiilen käyttö ja kansainvälisten virtausten huomioiminen rakennuksen massoittelussa ja yksityiskohdissa. Tämä suunnittelumetodi johti myöhemmin mm. Pitkäkankaan koulun ja Raumanmeren koulun yhteydessä ns. regionalistiseen ”paikan henki”-tyyppiseen lopputulemaan. Paikallisuus ilmeni Oulun koulun arkkitehtuurissa useimmiten pohjois-pohjalaisten rakennustyyppien, harjakattojen, räystäiden, puuverhousten ja punatiilen käyttämisessä. Aiheina saattoivat olla lisäksi vernakulaarit aiheet kuten mm. tuuliviirit (esim. Pitkäkankaan yläaste ja Madekosken ala-aste). Suurissa rakennuksissa rakennusmassojen pilkkominen pienempiin yksiköihin oli jo luonnonvalon saannin kannaltakin itsestään selvää, mutta myös pienimittakaavaiseen ilmaisuun pyrkimistä.

Pitkäkankaan yläaste on rakennuksen osien käsittelyn havainnollistamiseksi jaettu kirjaimin eri osiin: A-osa / liikuntasali aputiloineen, pääaula, auditorio ja ruokasali, B-osa / kirjasto (nyk. opetustiloja), terveydenhoito- ja hallintotilat, C-osa / perusopetustilat ja aineluokat, D-osa / teknisen työn tilat ja kotitalous.

Vuonna 1985 valmistunut ala-asteen koulu liittyy olennaisesti ja välittömästi yläasteen kouluosaan. Arkkitehtuuri jatkaa yläasteen perinnettä uudistuneen ilmaisun keinoin, mm. käytävä- ja aulatilojen uudella muotoilulla ja materiaalien väriyksellä. Esimerkiksi yläaulaan tavoiteltiin torimaista tunnelmaa muotoilemalla siihen wc-tilat torikojutyyppisiksi aiheiksi. Ala-asteen päädyt ovat merkittäviä kouluympäristön arkkitehtuurissa, sekä sisä- että ulkoarkkitehtuurin kanalta. Samoin muutoin rationaalinen arkkitehtuurin käsitys, jota on höystetty eräänlaisilla ”koristeaiheilla”, joita ala-asteen koulurakennuksen ollessa kyseessä voisi ajatella tietyntyylisiksi leikkisinä aihioina. Ainakin tällä mentaliteetilla suunnittelua tuolloin vietiin eteenpäin. Tästä esimerkkinä mm. toiseen kerrokseen johtavan avoportaana porttiaihe ja sen eteen ilmaantuva eräänlainen alttaritutkielma. Tässä yhteydessä on viitteitä mm. japanilaiseen ja kiinalaiseen perinteiseen rakennustaiteeseen (mm. porttiaiheet, mistä juuri japanilaiset vierailijat kuuluvat olleen innostuneita).

Vuonna 1997 tehty laajennus F ja myös osan D/ kädentaitojen laajennus ovat suora viittaus olevan koulun arkkitehtuuriin. Näissä arkkitehtuuri myötäilee alkuperäisen ylä- ja ala-asteen koulun arkkitehtuuria uudistetulla käsittelyllä; lähinnä arkkitehtuuri jatkaa tilojen muotoilulla, basilika-tyyppisellä ratkaisulla ja värimaailmaa uudistamalla.

Tontilla on varsinaisesti neljä eri piha-aluetta ja pallokenttä. Lisäksi on paikoitusalueet autoille, pyörille ja nykyään myös mopoille. Välituntipihojen aktiviteettien lisäksi tontin vieressä on miniareena ja talvisin latuverkosto. Koulun pihat erotettiin alun perin kentästä istutetuilla maavalleilla, jotka integroitiin ulkoviimevarastoon. Myöhemmin maavallit purettiin väliaikaisten koulutilojen alta. Alun perin suunnitelmissa oli myös etelään suuntautunut maavallikatsomo, mutta se purettiin laajennusten yhteydessä autopaikoitusalueiden tieltä. Sisäänkäyntipihalle suunniteltiin porttikatokset, jotka antavat pihan tilakäsitykselle omaleimaisuuden.

Kuva 7 Yläasteen sisäänkäyntipiha, liikuntasalin harjat

2. Taustaa

Oulunsalon kunta palkkasi arkkitehtitoimisto Heikki Taskisen murrosaikana, jolloin Oulussa oli syntymässä Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla uudenlainen ja tuore paikallisuuteen pohjaava arkkitehtuurinäkemys. Heikki Taskinen oli ollut professori Olli Pöyryn assistenttina yliopistolla, ja oli voittanut arkkitehtikilpailuja mm. Seinäjoen siunauskappeli. Vaikka Taskinen oli koulutukseltaan ns. vanhan koulun kasvatti ja funktionalistisen perinteen miehiä, hänellä oli kyky omaksua uusia näkemyksiä ja kansainvälisiä virtauksia. Heikki Taskinen oli myös professori Reima Pietilän assistenttina Oulun yliopiston nykyaikaisen arkkitehtuurin laitoksella, jossa syntyi ns. "Oulun koulu".

Taskisen toimistossa oli luultavimmin ainakin Pohjois-Suomen laajin yksityinen arkkitehtuurikirjasto, ja siellä tutkittiin innolla mitä maailmalla oli tarjottavana. Amerikkalaiset, ranskalaiset, pohjoismaiset ja keskieurooppalaiset virtaukset olivat tuttuja. Jos Normaalikoulun ala-asteessa oli vivahteita Louis Kahnin arkkitehtuurista, niin mm. Pitkäkankaan koulussa oli parhaita piirteitä tanskalaisten koulujen ratkaisuista ja mm. italialaisen Aldo Rossin arkkitehtuurin vaikutusta. Useimmiten Taskinen palasi aina Alvar Aallon perintöön. Taskinen suodatti vaikutteet omaan ilmaisuunsa.

Kuva 8 Ote yläasteen pääpiirustuksesta, 1.kerros (HT Oy 1982)

Kuva 9 Ala-asteen pääaulan avoporras ja portti

Kuva 10 Ote, yläasteen julkisivuja (HT Oy 1982)

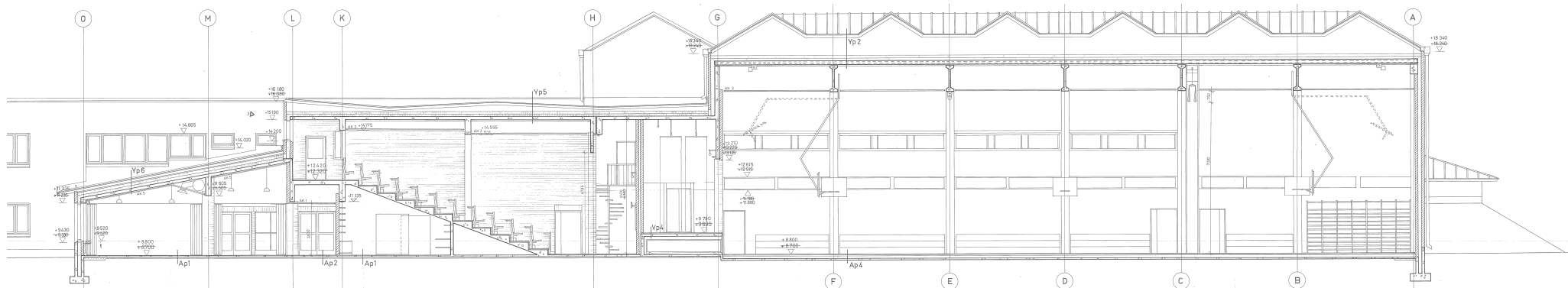

2.1 Aikalaisarkkitehtuurista

(ks. myös Heikki Kaikkosen väitöskirja, 2012)

Aikalaisarkkitehtuurin merkkiteijöitä olivat tässä Oulun koulun kategoriassa arkkitehdit NVÖ (Niskasaari, Viljanen, Väisänen, Öhman). NVÖ suunnitteli Oulunsalon kunnantalon, josta Ympäristöministeriön päätöksellä tuli suojelukohde v. 2014.

Niin sanottu Oulun koulun arkkitehtuuri tutki kansainvälisiä virtauksia, keskieurooppalaisia ja myös amerikkalaisia regionalistisia sekä myös tuohon aikaan innoittavia postmodernistisia virtauksia. Esimerkiksi Oulunsalon kunnantalon arkkitehtuurissa on havaittavissa sekä Alvar Aallon Säynätsalon kunnantalon että esim. sveitsiläisten arkkitehtien käyttämiä regionalistisia piirteitä. Pitkäkankaan kouluissa näkyy paitsi Aallon vaikutus (esim. yläkoulun aula portaineen ja ruokasali) myös erilaiset postmodernistiset virtaukset (mm. ala-asteen 2.kerros porttiaiheet jne.). Myös italialaisen Aldo Rossin ja tanskalaisen arkkitehtuurin vaikutus näkyy koulun arkkitehtuurissa (liikuntasalin kattomuoto ja yhteistilojen yhteisöllisyys). Tanskalaisista esimerkeistä voisi mainita Lasten instituutti Kööpenhaminassa / Stadsarkitekterns direktorat (Arkitektur DK 8/1980), useat Arkitektfirmaet Friis og Moltke:n kohteet, mm. Fabrikken Lampas, Ringe (DK 1/1981) ja Bjerringbro Gymnasium (DK 1/1982), Stenvadskolen i Farum /Faellstegnesteuen A5 og Vandkusten (DK 6/1982), Gjesing Nord, boligbebyggelse i Esbjerg / Arkitektgruppen i Århus ApS (DK 3-4/1981) ja vaikkapa Grenå Rådhus / arkitekt Sunday Sytmen (DK 5/1981) ja arkkitehtien C.F.Möllers Tegnestue rakennukset.

Kuva 11 Ote, yläasteen pitkittäisleikkaus, ruokasali- auditorio- liikuntasali (HT Oy 1982)

Vastapoolaina 1980-luvun alun arkkitehtuuriteoreettisissa kirjoituksissa olivat rationaalinen ja post-modernistinen arkkitehtuuri. Suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa väheksyttiin "amerikkalaista kaupallista post-modernismia", joka sisällytti omiin töihinsä viitteitä historiasta. Tällä perusteella haluttiin tuomita myös ns. Oulun koulu, jolla oli rationalistisen koulukunnan mukaan pyrkimys nostalgiseen ja epäilyttävään historian uudelleen käsittelyyn. Tämä epäily oli sikäli oikeutettu, että mm. Oulun koulun keinovalikoimassa oli ilmiselvästi myös post-moderneja piirteitä, mutta rationalistit eivät ymmärtäneet regionalistisen arkkitehtuurin vaatimusta paikallisista lähtökohdista. Regionalismi käsitti yleisellä tasolla Suomessa sellaisia piirteitä kuin harjakatot, muuratut rakenteet ja räystäät ja myös puurakenteiset julkisivut.

Vuosikymmenen kuluessa myös "etelän rationalistit" alkoivat sopeutua regionalistisen arkkitehtuurin ilmiöihin. Esimerkkinä voisi mainita mm. Arkkitehti-lehden 7/1982 numerossa esitellyt kohteet: Heikki Taskisen Normaalikoulun ala-asteen, joka oli vielä hyvin rationalistinen, vaikka viitteitä mm. Kahnin arkkitehtuuriin oli ja Erkki Valovirran Kouvola-talon I.vaiheen arkkitehtuurin, jossa on nähtävissä viitteitä pelkän rationalistisuuden ulkopuolelle. Hiukan myöhemmin v. 1985, arkkitehtuuri lähti koristeellisen rakenteellisuuden suuntaan esimerkiksi tiedekeskus Heureka arkkitehtuurissa (1985, Komonen-Heikkinen).

Tätä metodia käytettiin ja käytetään yhä; koristelasijulkisivut ja koristebetonipinnat ovat yhä tätä päivää vuonna 2015. Onko koriste rikos, kuten 1980-luvun alussa näytti arvostelijoiden mielestä olevan?

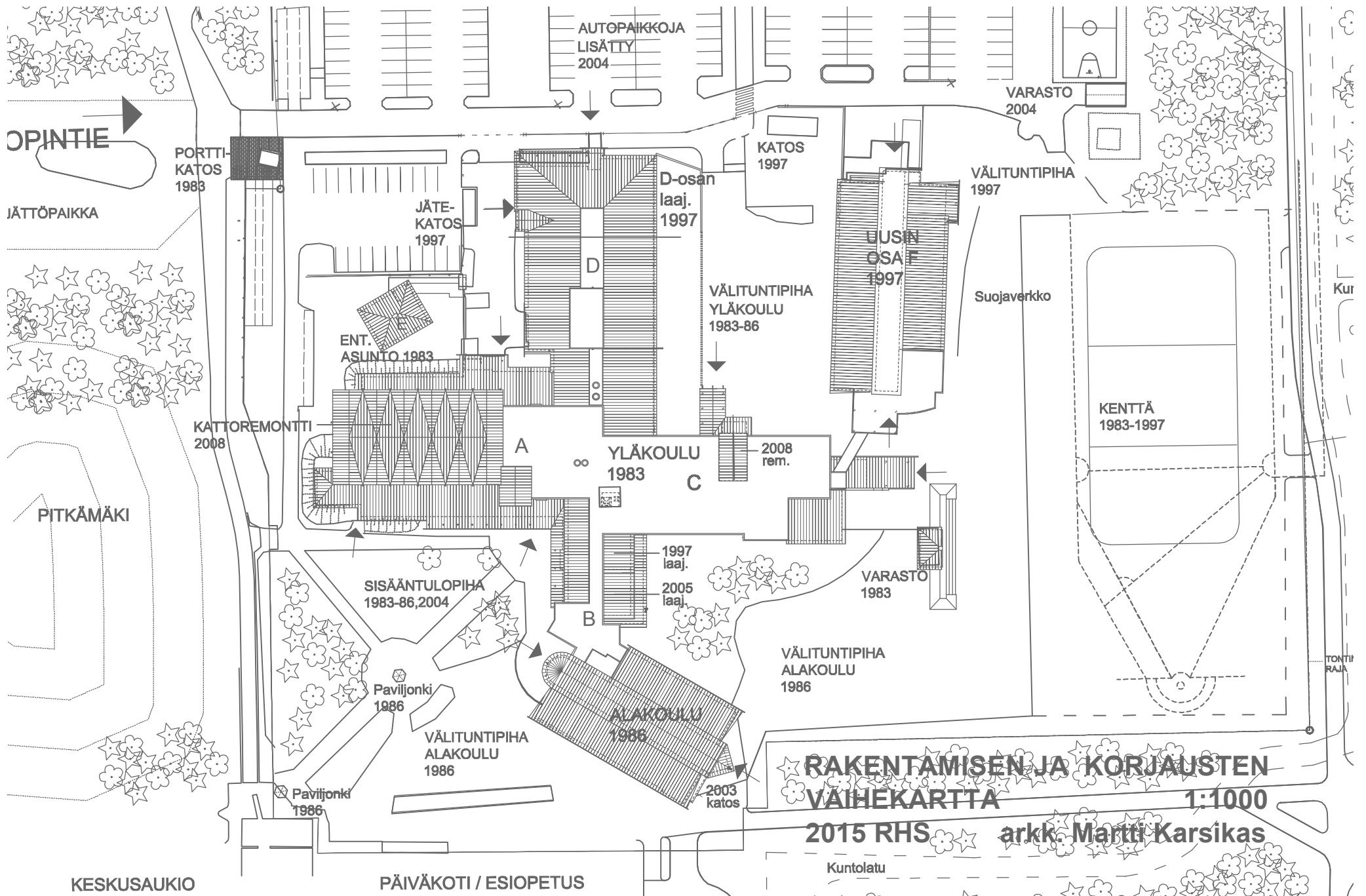
3. Pitkäkankaan koulujen rakentaminen

Yläasteen koulun rakentaminen alkoi v. 1982 ja rakennus luovutettiin v. 1983. Rakennusurakoitsijana oli Insinöörirakentajat Oy ja vastaava mestari oli Reijo Virolainen. Rakentaminen oli sujuvaa kunnaninsinööri Jouko Leskisen rakennuttamisen johdolla. Kunta oli palkannut lisäksi oman valvojan, rkm. Matti Melamiehen, joka entisenä Rakennushallituksen mestarina tarmokkaasti valvoi rakennustyön sujumista ja vastaanottovaihetta. Mainittakoon, että mm. kunnaninsinöörin selkeästä panoksesta johtuen Oulunsalon kunta sai maineikkaan SAFA:n palkinnon kunnantalon toteutuksesta. Kunnalla oli selkeä arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, vaikka sitä ei siinä vaiheessa näin määriteltykään. Tuona aikana Oulunsalosta puhuttiin etenkin urakoitsijoiden piirissä "tiilenpyörittäjän kylänä", sillä uudet rakennukset tehtiin pääsääntöisesti punatiilestä.

Ala-asteen koulun rakentajana oli vv. 1984-86 Oulun Rakentajat Oy. Valvojana myös tässä vaiheessa toimi rakennusmestari Matti Melamies. Rakentamisen aikana oli vahva käsillä tekemisen tunne, vaikka kantavat rakenteet olivatkin elementtejä. Tästä esimerkkinä voisi mainita, kun yläaulan vapaamuotoista vaalean sinistä päätyaihetta muotoiltiin, arkkitehdilla oli vain summittainen piirustus apunaan, ja rappaajan kanssa yhdessä paikan päällä muotoiltiin po. aihe.

Laajennuksissa v.1997 (osa F ja D-osan laajennus) oli urakoitsijana Rakennus Koskela Oy. Kaikissa rakennusvaiheissa arkkitehti kävi useita kertoja kuukaudessa - ja jopa useita kertoja viikossa työmaalla varmistamassa hyvää lopputulosta. Tämä oli tietenkin kohteen läheisyyden vuoksi hyvin mahdollista.

Kuva 12 Ala-asteen yläaula, kattoristikot, wc-mökit ja päädyn kuva-aihe

Kuva 13 Koulukeskuksen rakennus- ja korjausvaiheet (arkkisto Karsikas Oy, 2015)

4. Kaavoitushistoriaa

"1980-luvulle tultaessa kunnan kasvu oli kiihtynyt ja vuoden 2000 ennuste oli kasvanut 8000 asukkaaseen, josta 6500 asui kirkonkylässä. Alkuperäinen asemakaava (Ossian von Konow, 1969) ei riittänyt niin kauaksi kuin oli arvioitu. Kunta joutui ottamaan suuren harppauksen lentokentän sivukiihtotien melualueiden pohjoispuolelle Pitkäkankaan alueelle. Alueelle laadittiin kaavarunko, jonka valtuusto hyväksyi 6.4.1981. Uudelle alueelle suunniteltiin heti myös koulun sijoittamista. Koulun tilaohjelma hyväksyttiin 24.9.1980. Kaavarungossa Pitkäkangas suunniteltiin 1800 asukkaan asuntoalueeksi. Ensimmäisen asemakaavan mitoitus oli 570 asukasta. Omakotirakennuspaikkoja kaavassa oli 79, rivitaloasuntoja noin 50 ja 6 ryhmärakentamiseen tarkoitettua omakotirakennuspaikkaa."

- Timo Takala

Kuva 14 Pitkäkankaan kaava 1982, havainnakuva (arkkit. Aarne Törmä)

RAKENNUSKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

AKR	Asuinkorttelien ja rivitalojen korttelialue.
AP	Asuinpientalojen korttelialue.
Y	Yleisten rakennusten korttelialue.
YO	Opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue.
YU	Urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue.
VP	Puisto.
VL	Lähiverkistysalue.
LPA	Autoparkkojen korttelialue.
252	3 m sen kaava-alueen ulkopuolella oleva viiva, jota muutos koskee.
KANGASTIE	Korttelin, kortteliosan ja alueen raja.
1200	Eri kaavamääräysten alusten alueosien välinen raja.
I, to 10%	Ohjeellinen eri kaavamääräysten alusten alueosien välinen raja.
II	Ohjeellinen rakennuspalkan raja.
I 3/4	Korttelin numero.
e=0.3	Rakennuspalkan numero.
+1 200	Rakennuskaavan aukon, torin tai puiston nimi.
Rakennusala.	Rakennuskokeus kerrosalanelämä.
Ohjeellinen rakennusala.	Merkintä osoittaa, kuinka monta prosenttia rakennusala sallittua kerrosalasta vastaa käytä lähe- ja torinosa-alueen.
	Rakennusala.
	Ohjeellinen rakennusala.

N	Hyötytietojen kertymistä varten varattu alueen osa, joka on aidalla tai istutuksella erotettava muusta alueesta.
10	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.
10	Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.
10	Istutettava alueen osa.
10	Rakennuskaavatie.
10	Tori / aukko.
10	Jalankeuhut ja polkupyöräilylle varattu tie.
10	Jalankeuhut ja polkupyöräilylle varattu tie, jota rakennuspaikalla ajo on sallittu.
10	Ohjeellinen yleisele jalankeuhut ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.
10	Alueella oleva ajorajate.
10	Johdta varten varattu alueen osa, z = sähköjohto.
10	Rakennuskaavatiealueen rajan osa, jonka kohdalla ei saa jättää ajoneuvollisuutta.
10	Sulussa olevat numerot osoittavat korttelin, joiden autoparkkoja saa alueella sijoittaa.
10	Muutajan vaara-alue.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Autoparkkomäärät:
AP- ja AP-alueet 1 ap asuntoa kohti.
AKR-alueet 1 ap 100 kerrosalanelämä kohti.
Rakennusala: lähtökohdaksi kun 4 metriä yleisen rakennuspalkan rajoista saa rakennusalan pinta-alaan.
Tehdä vain sellaisia kunnia, joiden alueen korkeus lasketaan on vähintään 180 cm.

Tämä rakennuskaavasta markkintöiden ja määräysten on kunnanvaltuuston 5. 5. 1997 tekemän ja valtuuston päätöksen pykälässä no. 4 4/5 mainittu päätöksen mukainen.
Todistaa viron puolesta Oulunsalo.

Rakennuslahti 5/1 ja sen soveltamisesta koskevan Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskuksen 16.4.1997 päivätyn ilmoituksen No 197/0008-2/3 nojalla rakennusala on sallittu voimassa yllämainitulla kunnanvaltuuston päätöksellä.

OULUNSALO

KIRKONSEUDUN RAKENNUSKAAVAN MUUTOS 1:2000
RAKENNUSKAAVAN MUUTOS KOSKEE KORTTELEITA 234-237, 239 JA 252 SEKÄ NIHIN LIITTYVIÄ RAKENNUSKAAVATIE-, LÄHIVIRKISTYS-, PUISTO-, PYSÄKOINTI- JA TORIALUEITA.

RAKENNUSKAAVAN MUUTOKSELLA MUODOSTUVAT KORTTELIT 234 - 237, 239, 252, 253 JA 254 SEKÄ NIHIN LIITTYVÄT RAKENNUSKAAVATIE-, LÄHIVIRKISTYS-, PUISTO- JA TORIALUEET.

26.2.1997
Timo Takala, arkkitehti SAKA
ARKKITEHTITOIMISTO TIMO TAKALA KY
504-AK 1337/1 C-17

Kuva 15 Pitkäkankaan kaavan tarkistus 1997 (arkkit. Timo Takala)

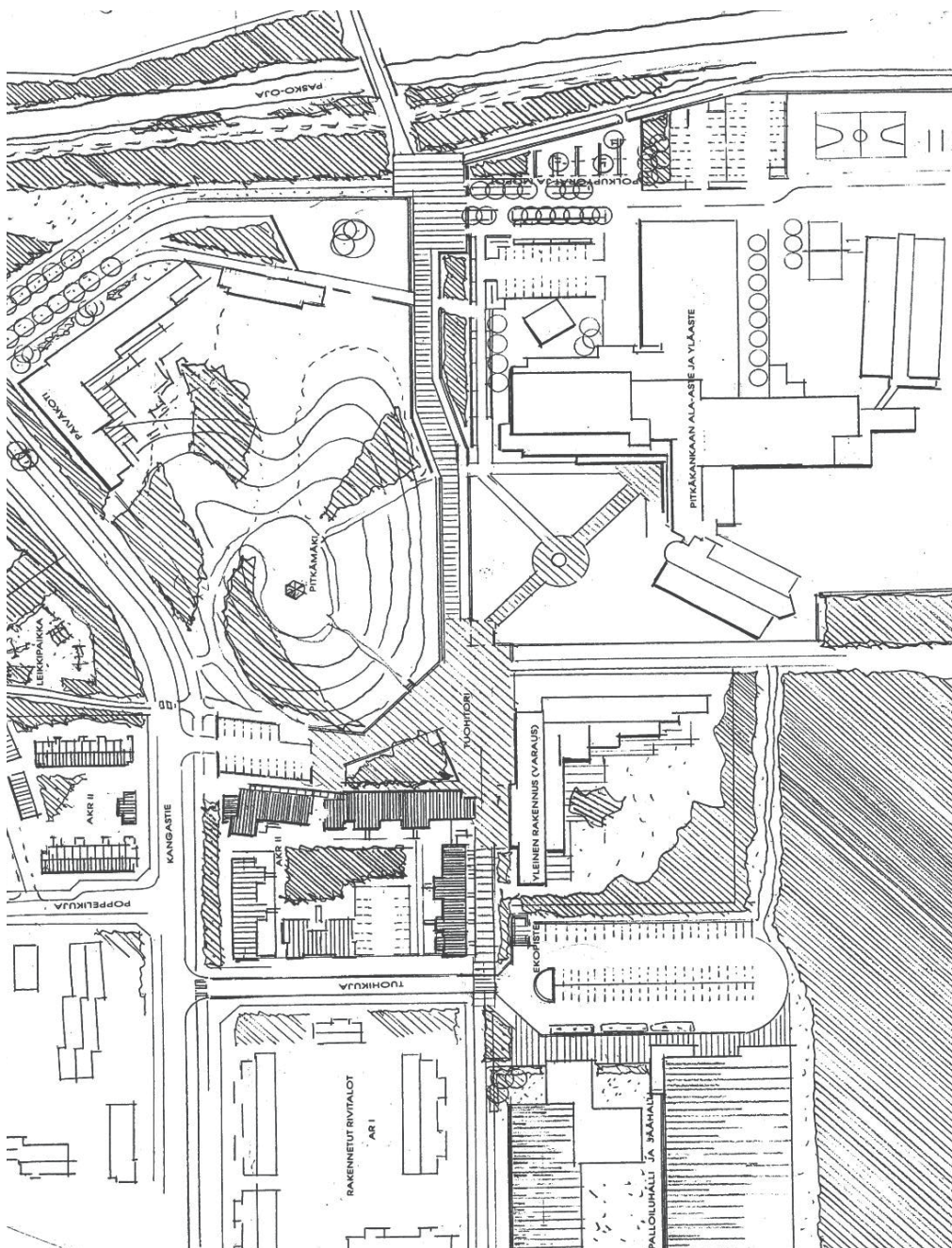
Oulunsalon Pitkäkankaan alueen I. kaavan laati arkkitehti Aarne Tarumaa ja arkk. Majja Eronen. Kaava vahvistettiin 24.5.1982. Kaava-alue käsitti pientalojen korttelialueet ja lisäksi yleisten rakennusten alueet. Y-alueilla sijaitsivat koulut ja päiväkotit ja urheilurakennukset.

Pitkäkankaan kaavaa tarkisti v.1997 arkkitehti Timo Takala. Muutoksessa koulun tonttia laajennettiin ja keskustorin ympäristön kortteleita tarkennettiin. Keskeisellä alueella sijaitsivat koulut ja päiväkotit, palloiluhalli ja jäähalli. Keskustorin ympärille on kaavoitettu myös pienkerrostalojen korttelit. Koulun tontin lähistöllä Y-korttelialueella sijaitsee myös alueen lähikauppa. Koulun naapuritontilla keskustoriin rajautuen oleva Tervaspuisto koostuu jo koulun suunnitteluvaiheessa paikalla olleesta Pitkämäestä (jättemaasta koostunut mäki).

Koulun välittömässä läheisyydessä keskustorin vieressä on kutsukilpailun kautta toteutettu kunnan vuokratalo, jonka suunnittelivat arkkitehdit Seppo Huttu-Hiltunen ja Ari Järvinen (1997). Koulun naapuritontilla keskustorin varrella on myös Seppo Huttu-Hiltusen kutsukilpailun kautta toteutettu päiväkotit (2001-2002).

Kuva 16 Ylä- ja ala-asteen piha ja paviiljongit Keskustorille päin kuvattuna

Kaava-alueella sijaitsee runsaasti omakoti- ja rivitalotontteja, muutama 2-kerroksinen talo, päiväkoti ja kauppa, jotka myöhemmin toteutettiin. Lisäksi alueella on urheiluhallit. Siinä vaiheessa, kun Pitkänkankaan koulun suunnittelu alkoi, päälähestymissuunta kouluun oli nykyisen päiväkodin alueen suunnasta, keskustoriilta. Tällöin suunnitteluratkaisua ohjasi tieto, että päälähestymissuunta olisi nimenomaan tontin pohjoisosasta ja sen mukaan tehtiin ns. sisääntulopiha paviljonkikatoksineen. Kun tämä ei sittemmin kuitenkaan tarkoitetussa laajuudessa toteutunut, idea jäi siltä osin torsoksi.

V. 1997 tarkistetussa kaavassa ei ole koulun osalta suojelumerkintöjä. Kuitenkin koska ns. Oulun koulu arkkitehtuurin suuntauksena on todettu merkittäväksi useissa valtakunnallisissa yhteyksissä ja koska koulukeskus on suunnitteluratkaisultaan ja arkkitehtuuriltaan tyypillinen alkuperäinen Oulun koulun rakennus, rakennuskompleksia tulisi kunnioittaa lähes suojelumerkinnällä olevana rakennuksena. Tätä tukee lisäksi seikka, että osittain Pitkänkankaan koulun vuoksi arkkitehti Heikki Taskinen sai valtionpalkinnon koulusuunnittelusta.

Kuva 17 Pitkänkankaan kaavan tarkistus 1997, havainnekuva (arkkit. Timo Takala)

5. Rakennukset ja piha-alueet sekä säilytettäväksi luokiteltavat osat

Koulukeskuksen rakennukset

Koulukeskuksen rakennukset ovat teknisesti omavaraisia. Eri osilla on omat iv-konehuoneet, joten esim. vaihteittain korjaaminen on kohtuullisen helppoa. Koulukeskus on liitetty kaukolämpöverkkoon ja kunnalliseen vesi- ja viemäriverkkoon sekä sähköverkkoon.

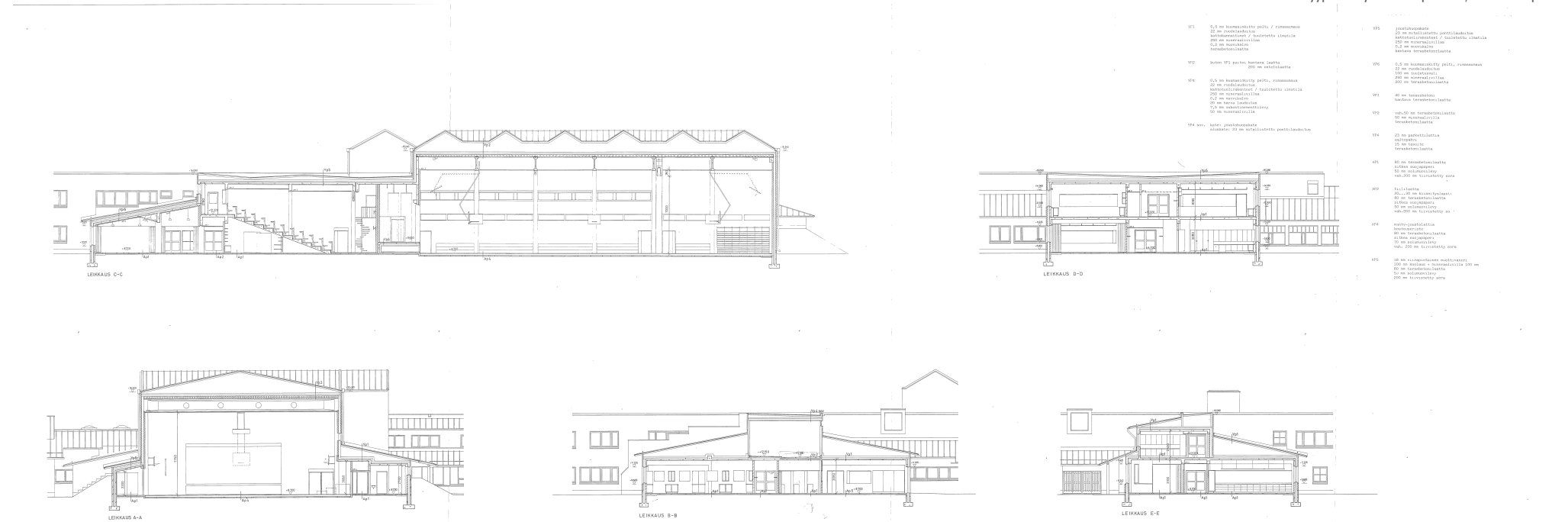
5.1 Yläaste

(ks.myös piirustukset ja valokuvat)

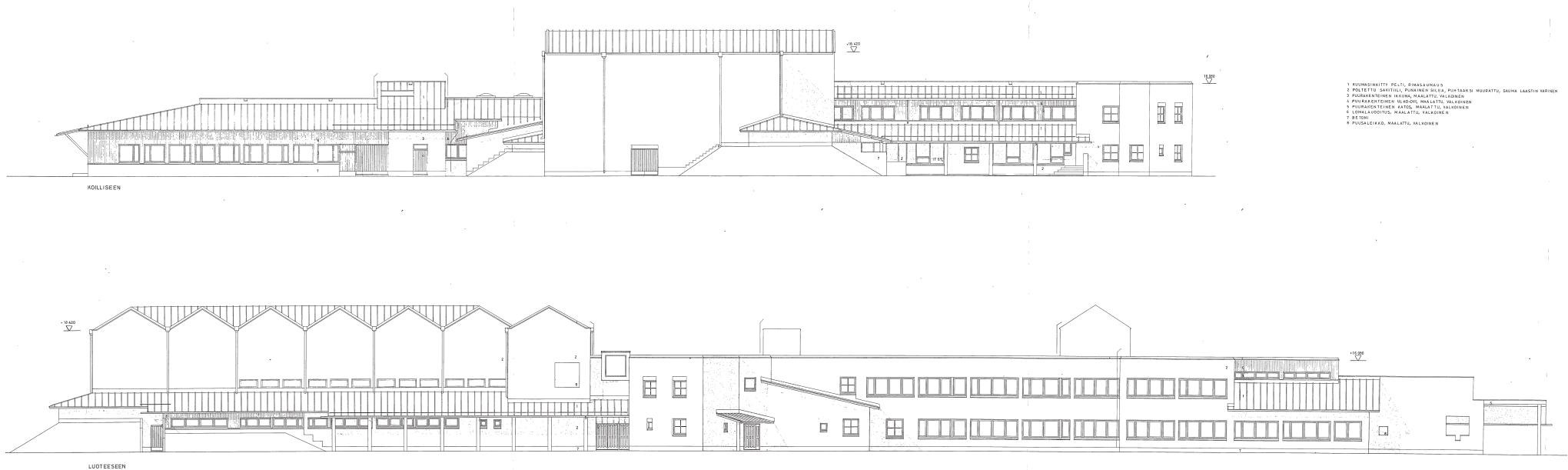
Yläasteen koulu suunniteltiin alunperin 330 oppilaalle. Perusopetustiloja oli 8 kpl (C-osa). Lisäksi oli aineopetustilat aputiloineen maantieto-biologialle, fysiikka-kemialle, tekstiilityölle, kuvaamataidolle (C-osa,) tekniselle käsityölle ja kotitaloudelle (osa D) sekä täysmittainen liikunta/juhalasi ja auditorio (osa A). Hallintotilat ja kirjasto olivat keskeisesti osassa B.Valmistuskeittiö ja ruokasali sijaitsivat myös keskeisesti osassa A. Myöhemmin rakennettavan ala-asteen koulun (valm. 1986) kanssa yhteisesti käytettävät opetustilat ja ruokasali on sijoitettu juuri tästä syystä keskeisesti.Yläasteen koulun kokonaisala on 5540 m2 ja tilavuus 23 000m3.

Kuva 18 Tyypillinen yläasteen opetustila, materiaalit ja värit

Kuva 19 Yläasteen koulun leikkauspiirustukset (HT Oy 1982)

Kuva 20 Yläasteen koulun julkisivuja (HT Oy 1982)

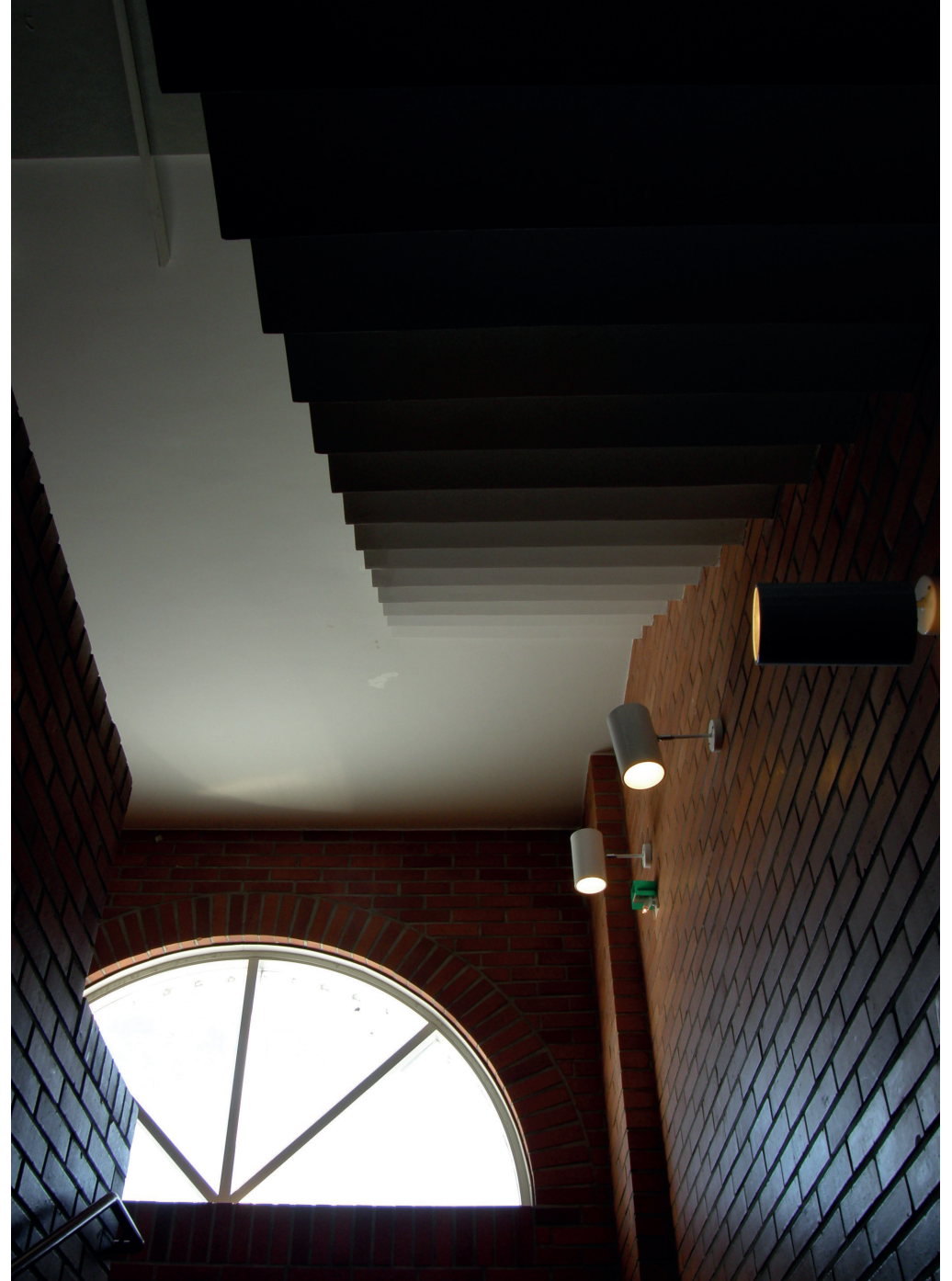
Kuva 21 Yläasteen toisen kerroksen käytävä, päädyn aurinko ja yhdyskäytävä F-osalle

Yläasteen rakennus on rakenneratkaisultaan ja materiaaleiltaan seuraava: kantava teräsbetonirunko on pila-ri-palkki järjestelmällä toteutettu ja paikalla valetut teräsbetonipohjat; pääosa sisä- ja ulkoseinistä on tiiliseiniä, julkisivujen verhoilut ovat pääasiassa poltetusta punaisesta savitiilestä, samoin osa sisäseinistä. Opetustilojen tiiliseinät ovat maalattuja (yleensä valkoisiksi). Osa katoista on varustettu alas lasketuilla äänenvaimennus-villaverhouksilla, osa mm. liikuntasalin alakatto on lakattu mäntyrimakatto, jonka yläpuolella on liimattu ää-nenvaimennusverhous. Opetustilojen katoissa on pääasiassa liimattu äänenvaimennusverhous. Portaat ovat punatiililaatoilla päällystettyä teräsbetonia. Porrashuoneet ja aulan sisäpinnat ovat punatiiltä (lukuun ottamatta tb-katto, joka on maalattu valkoiseksi). Osassa käytäviä on lisäksi maalattuja seinäkuviota, jotka myötäilevät käytävien lattiamateriaaleina käytettyjen Hovi-laattojen värimaailmaa, yleensä beigen ja tiilenpunaisen kuviointeja. Luokkatilojen lattiamateriaali on yleensä Hovi-laatta.

Kuva 22 Koulukeskuksen huoltopiha ja villiintynyt pyörien pysäköinti

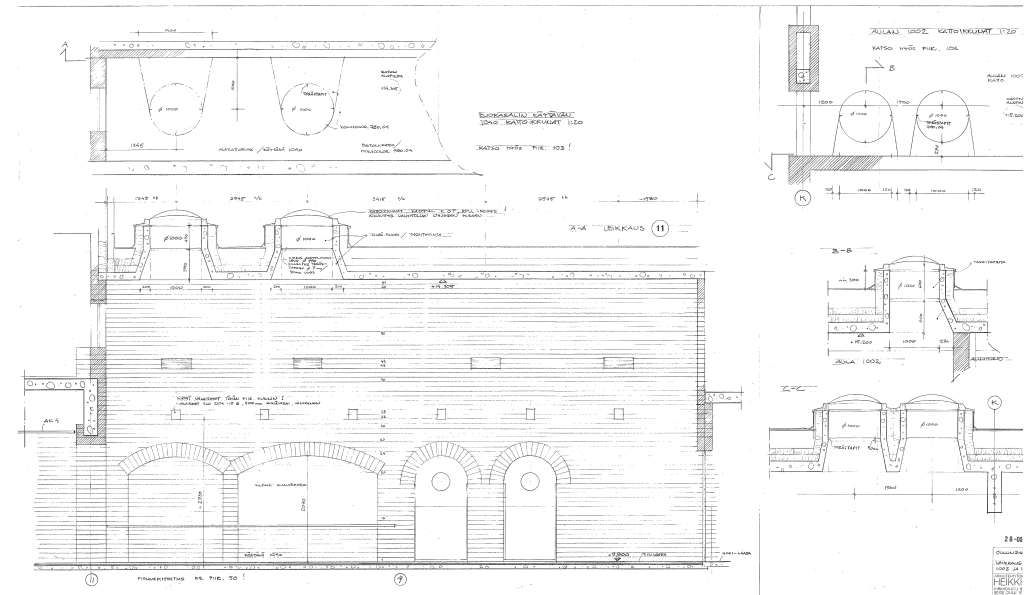

Kuva 23 Ylästeen oppilasporras kaari-ikkunoineen (tiilen käyttö)

Yläasteen eri osilla on omat ilmanvaihtokonehuoneet. Koulun rakenne- ja talotekniset järjestelmät mahdollistavat suurehkoikin tilamuutokset.

Yläasteen koulun yhteydessä tehtiin aikoinaan myös puurakenteinen talonmiehen asunto (osa E), joka myöhemmin oli myös opetustiloina, ja joka on nykyisin käynyt tarpeettomaksi. Tämä rakennus on nykyisin määriteltävä purettavaksi. Mikäli rakennus puretaan, se tuo mahdollisuuden mm. uuden keittiön huoltoliikenteen parantamiseen.

Opintien puolelle tehtiin kevyen liikenteen väylältä tulevia varten porttikatos, joka on alueen kannalta myös merkkirakennus koulua lähestyttäessä.

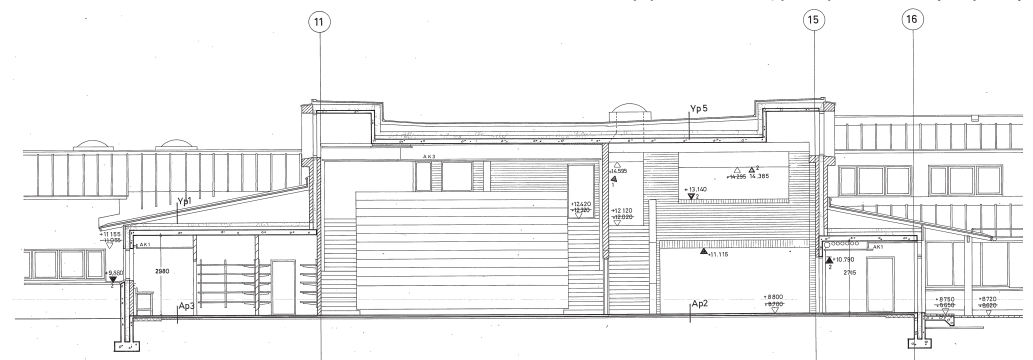

Kuva 25 Yläasteen kattoikkunat, ruokasali ja aula (HT Oy 1982)

Kuva 24 Tyypillinen yläasteen käytävän metalliovi ja käytävän värimaailma

Kuva 26 Yläasteen auditorion ja pääaulan leikkaus, porras ja ulokeikkunat (HT Oy 1982)

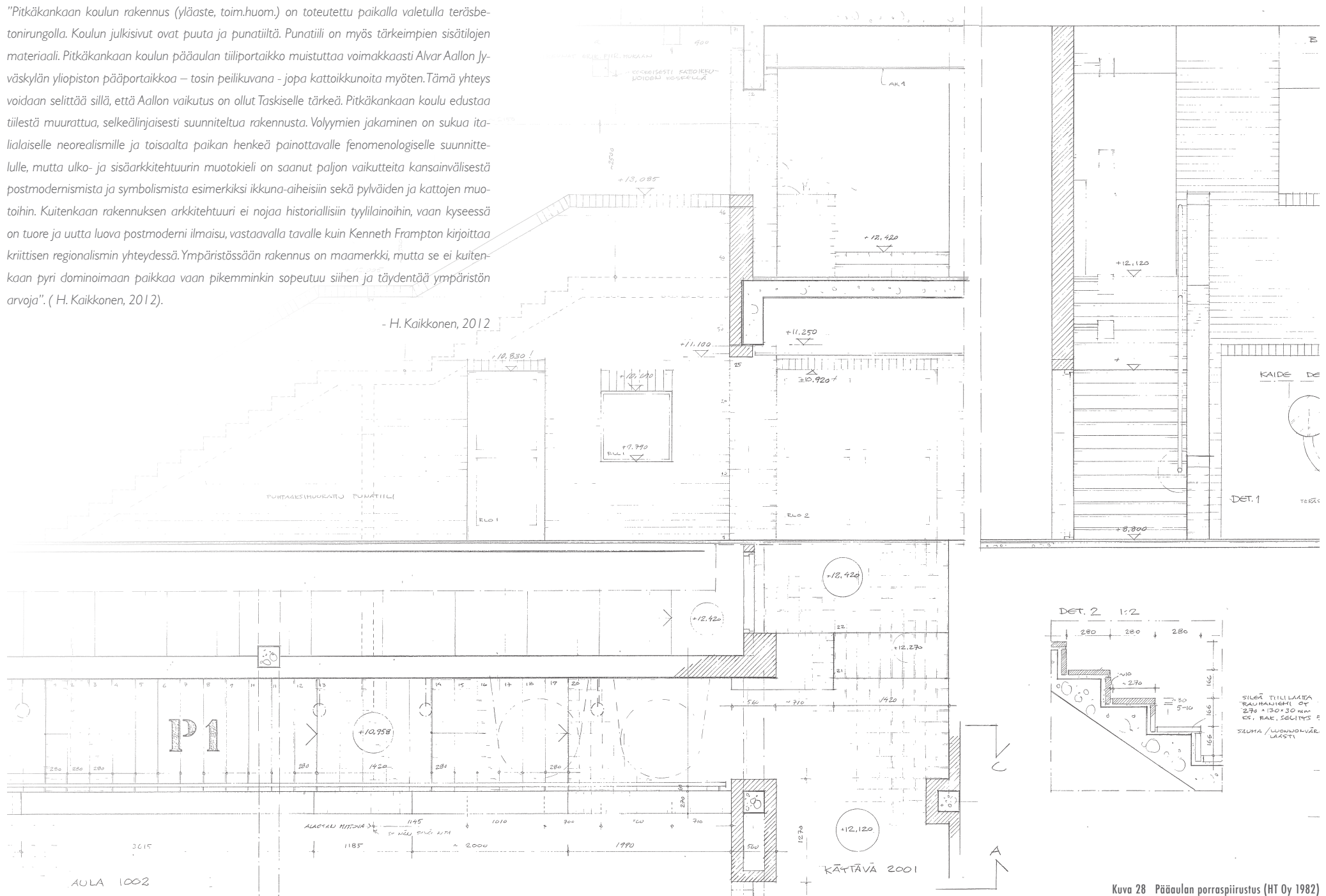
"Oulunsalon Pitkäkankaan yläasteen koulu valmistui 1983. Se oli ensimmäinen vaihe koulukeskuksesta, johon tuli vielä ala-aste vuonna 1985. Koulusta muodostui Pitkäkankaan alueelle maamerkki. Sen vuoksi Heikki Taskinen pyrki saamaan sille enemmän sisältöä ja henkisiä ominaisuuksia, kuin jos se olisi vain yksi samankokoisten joukossa. Taskisen toimiston suunnittelijoille oli myös tärkeää, että tulevat koululaiset kokisivat koulurakennuksen omakseen. Silloin rakennuksen tulee olla ainutkertainen paikkaansa ja sisältönsä nähden ja sen on otettava huomioon ympäristönsä arvot ja perinteet. Uutta luova, aistien ja tunteiden avulla koettava suunnittelukieli sisältää symboleja, muistumia ja viestejä. Rakennus vastustaa arkkitehtonista epämääräisyyttä sekä esteettistä ilmeettömyyttä ja haluaa puhua mahdollisimman monelle. Heikki Taskisen mukaan juuri siksi Pitkäkankaan koulurakennuksen arkkitehtuuri sisältää moniarvoisia kuvallisia viestejä, kuten kolmioita ja neliöitä. Tässä tulee yhtymäkohta Norberg-Schulzin teoriaan, jonka mukaan hyvä arkkitehtuuri koetaan siten kuin oltaisiin kotona. Samaa asiaan liittyy myös, että paikan hengen ilmaiseminen rakennuksella on ensisijaisen tärkeää. Samalla Taskinen on toteuttanut käytännössä Warburgin teoriaa sosiaalisesta kuvallisesta muistista, josta arkkitehti taitelijan ominaisuudessa on ammentanut rakennusosien muotoaiheensa ja tuonut ne yhteisön saavutettavaksi. Pitkäkankaan koulun tärkeimmät arkkitehtoniset aiheet eli saliosan katto ja sisäänkäyntikatos- sen pylväikkö suuntautuvat pohjoiseen, jossa koulun yleisöpiha ja pääsisäänkäynti muodostavat alakoulun rakennuksen kanssa pienen juhla-aukion. Volyymien sijoittelussa korkean saliosan katto muodostaa aluetta hallitsevan aiheen. Tilat on ryhmitelty siten, että keskeisesti sijaitsevat ylä- ja alakoulun yhteiskäyttöiset tilat, liikuntatilat, ruokasali, kirjasto, kädentaito- ja terveydenhoitotilat. Yleisöaula ja auditorio sijaitsevat koulun sydämessä. Ne palvelevat myös iltakäyttöä eli aikuiskasvatusta ja harrastustoimintaa. Perusopetustilat sijaitsevat kahdessa kerroksessa, ja niihin on omat sisäänkäyntinsä välituntipihojen puolelta. Opettajien tilat ovat toisessa kerroksessa".

H. Kaikkonen, 2012

Kuva 27 Pääaulan portaan kattoikkunat (Aallon vaikutus)

"Pitkäkankaan koulun rakennus (yläaste, toim.huom.) on toteutettu paikalla valetulla teräsbeetonirungolla. Koulun julkisivut ovat puuta ja punatiiltä. Punatiili on myös tärkeimpien sisätilojen materiaali. Pitkäkankaan koulun pääaulan tiiliportaikko muistuttaa voimakkaasti Alvar Aallon Jyväskylän yliopiston pääportaikkoa – tosin peilikuvana – jopa kattoikkunoita myöten. Tämä yhteys voidaan selittää sillä, että Aallon vaikutus on ollut Taskiselle tärkeä. Pitkäkankaan koulu edustaa tiilestä muurattua, selkeälinjaisesta suunniteltua rakennusta. Volymien jakaminen on sukua italialaiselle neorealismille ja toisaalta paikan henkeä painottavalle fenomenologiselle suunnittelulle, mutta ulko- ja sisäarkkitehtuurin muotokieli on saanut paljon vaikutteita kansainvälisestä postmodernismista ja symbolismista esimerkiksi ikkuna-aiheisiin sekä pylväiden ja kattojen muotoihin. Kuitenkaan rakennuksen arkkitehtuuri ei nojaa historiallisiin tyyliinaihin, vaan kyseessä on tuore ja uutta luova postmoderni ilmaisu, vastaavalla tavalla kuin Kenneth Frampton kirjoittaa kriittisen regionalismin yhteydessä. Ympäristössään rakennus on maamerkki, mutta se ei kuitenkaan pyri dominoimaan paikkaa vaan pikemminkin sopeutuu siihen ja täydentää ympäristön arvoja". (H. Kaikkonen, 2012).

- H. Kaikkonen, 2012

5.2 Ala-aste

(ks. myös piirustukset ja valokuvat)

Ala-asteen koulu suunniteltiin 350 oppilaalle. Perusopetustiloja on 12 kpl. Lisäksi on tilat tekstiilityölle ja jaetulle opetukselle. Yhteiset tilat oli rakennettu aiemmin tekniselle käsityölle ja kotitaloudelle (osa D) sekä täysmittainen liikunta/juhlasali ja auditorio (osa A). Hallintotilat sijaitsevat yläasteen hallintotilojen vieressä. Ala-asteen koulun kokonaisala on 1492 m² ja tilavuus 5620 m³.

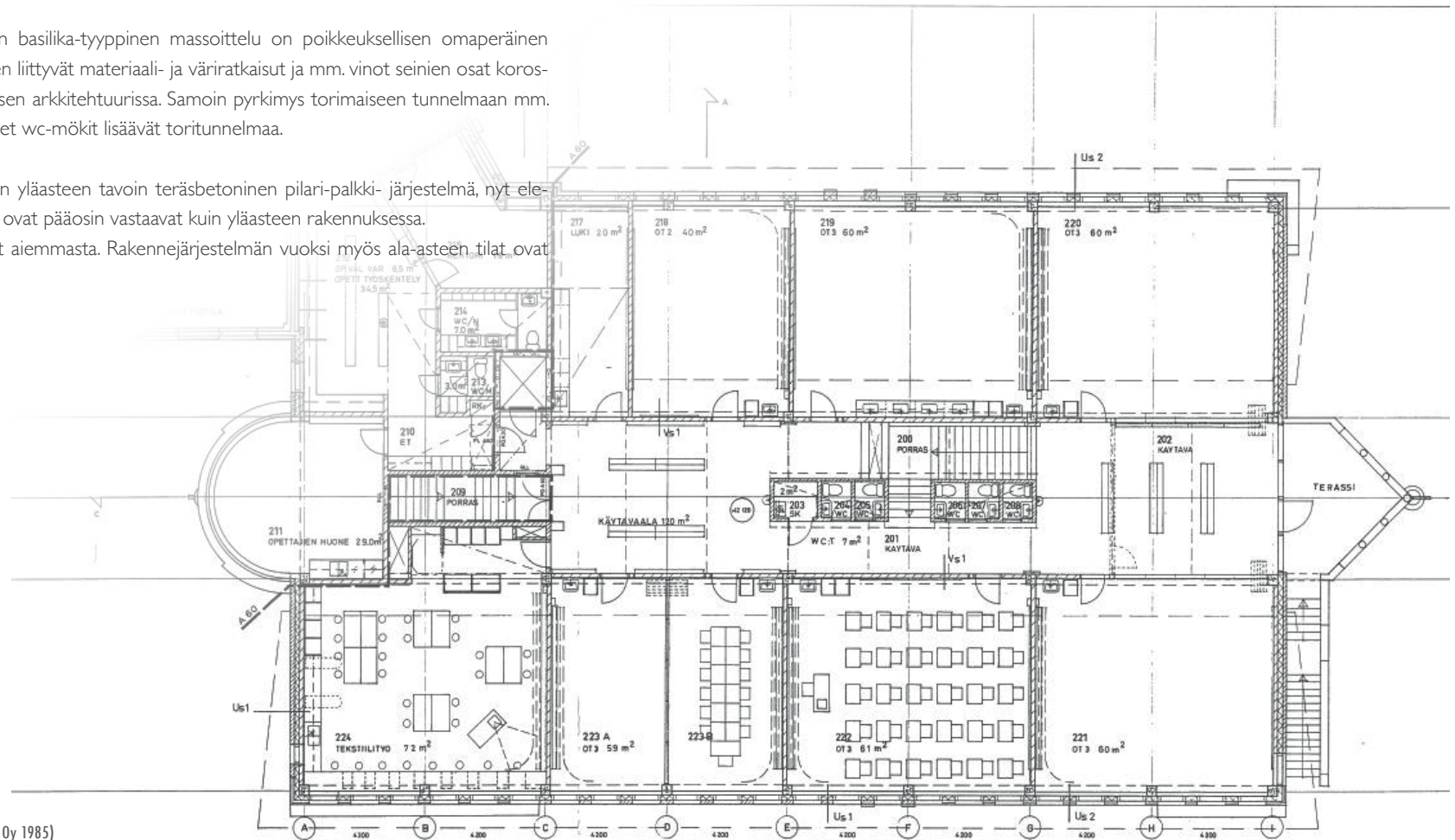
Ala-asteen sisätilojen merkittävin arkkitehtoninen osa on toisen kerroksen yläaula, joka on korkea ja ilmava tila. Tilan yläosaa korostavat yläikkunat ja puurakenteiset ristikot, sekä poikkeuksellinen värimaailma. Korkean tilan päässä sijaitsee pyöreämuotoinen korkea opettajien huone.

Ulkoarkkitehtuuriltaan ala-asteen koulun basilika-tyyppinen massoitelu on poikkeuksellisen omaperäinen suomalaisessa koulurakentamisessa. Siihen liittyvät materiaali- ja väriratkaisut ja mm. vinot seinien osat korostavat uutta lähestymistapaa koulukeskuksen arkkitehtuurissa. Samoin pyrkimys torimaiseen tunnelmaan mm. aularatkaisuissa, joissa esim. yläaulan pienet wc-mökkit lisäävät toritunnelmaa.

Ala-asteen koulun rakennejärjestelmä on yläasteen tavoin teräsbetoninen pilari-palkki-järjestelmä, nyt elementtirakenteisena. Rakennusmateriaalit ovat pääosin vastaavat kuin yläasteen rakennuksessa. Värykseltään ala-asteen tilat poikkeavat aiemmasta. Rakennejärjestelmän vuoksi myös ala-asteen tilat ovat muuntojoustavia.

Kuva 29 Koulukeskuksen sisäänkäyntipiha Keskustorilta katsottuna

Kuva 30 Ala-asteen toisen kerroksen pohjapiirustus (HT Oy 1985)

Kuva 31 Ala-asteen rakennus laajennuksesta katsottuna, "terävä pääty"

Kuva 32 Ala-asteen "pyöreä pääty" ja liittyminen yläasteen koulun B-osaan

"Vuonna 1985 valmistunut Pitkäkankaan ala-aste oli toinen rakennusvaihe Oulunsalon koulukeskuksesta, jonka ensimmäinen osa, yläaste valmistui vuonna 1983. Artikkelin alustuksesta julkaistiin Arkkitehti-lehdessä 6/1986. Koulu suunniteltiin 350 oppilaalle. Toteutunut suunnitelma sisälsi perusopetustilat ja tekstiiliyöluokan. Ylä- ja ala-asteen yhteiset tilat rakennettiin jo yläasteen yhteydessä. Suunnittelussa ahtaalle tontille luotiin sopivan kokoisia ja turvallisia pihajoja eri ikäluokan ryhmille. Samalla toteutui tavoite moni-ilmeisestä ja mittakaavaltaan ystävällisestä rakennuksesta.

Kuten Arkkitehti-lehdessä selostetaan, Pitkäkankaan koulun ala-aste on yläasteen tavoin kaksikerroksinen, jolloin on saatu rakennuksen sisäinen yhteys molemmissa kerroksissa ja samalla säästetty tontin vapaata pinta-alaa. Toisessa kerroksessa rakennusvaiheiden nivelosaan sijoittuvat hallintotilat ja ensimmäisen kerroksen hammashoitola. Toinen kerros sisältää korkean hallitilan, jonka päätteessä sijaitsee opettajainhuoneen pyörötori. Alakoulun rakennuksen runko on täyselementtirakenteinen, ja julkisivut ovat yläkoulun tapaan punatiiltä lauta-aihekorostuksin. Koulu on toiminnallinen kokonaisuus, mutta sen eri vaiheet on suunniteltu erillisiksi rakennuksiksi. Vaikka koulu erottuu kokonsa puolesta maamerkinä ympäröivästä pientaloalueesta, se rakennuksena on muotoiltu niin, että se antaa mittakaavaltaan ystävällisen vaikutelman."

H.Kaikkonen, 2012

"Pitkäkankaan alakoulun ulkoarkkitehtuurin päätyjen tornimaiset aiheet toistuvat sittemmin Raumanmeren koulun päädyissä. Pitkäkankaan alakoulun ulkoseinässä on alhaalta paksua, ylöspäin kaltevaa tiiliseinää, jollainen oli jo aikaisemmin ollut NVV-toimiston Oulunsalon kunnantalossa. Taskinen käytti aihetta myöhemmin myös muissa punatiilirakennuksissaan, kuten Sotkamon metsäoppilaitoksessa ja Raumanmeren koulussa. Pitkäkankaan alakoulu on viereisen yläkoulun tapaan postmoderneja, paikkaan sitoutuvia romanttisen symbolistisia piirteitä sisältävä tiilirakennus. Oulunsalon Pitkäkankaan koulut kehittivät muodokasta tiiliarkkitehtuuria. Se kuvastaa tuon ajan oululaista esteettistä eetosta".

H.Kaikkonen, 2012

Kuva 33 Ala-asteen toisen kerroksen aula katsottuna "terävään päätyyn" päin

Kuva 34 Laajennus F-osa (1997) ja liittyminen yläasteen kouluun, yläasteen piha

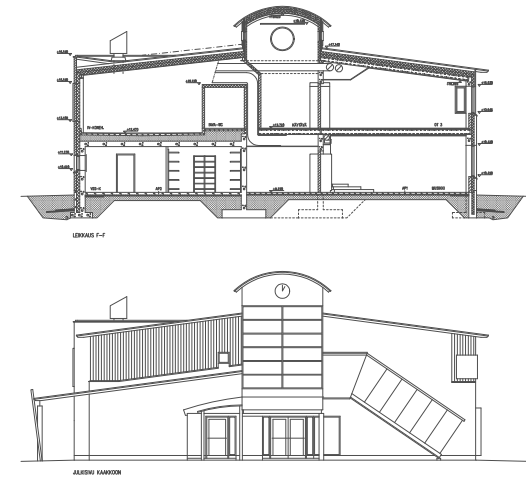
5.3 Laajennukset 1997 F- ja D-osan laajennus

(ks. myös piirustukset ja valokuvat)

Vuonna 1996 alkoi Pitkäkankaan koulun laajennusten suunnittelu. Yhtenäiskoulua varten tarvittiin sekä erityisopetustiloja että perusopetustiloja ja aineopetustiloja. Yläasteen puolelta siirrettiin - perusopetustilojen tarpeen lisääntyä - musiikin, tekstiilityön ja kuvaamataidon opetustilat uuteen osaan, jotka saivat nyt uudet ajanmukaiset tilat. Tällöin suunniteltiin ja rakennettiin osa F ja myös D-osan laajennus, johon tulivat teknisen työn tilojen laajennus sekä kodinhoitotilojen laajennus sekä iv-konehuoneen laajennus.

Laajennuksen rakennejärjestelmä on yläasteen tavoin teräsbetoninen pilari-palkki- järjestelmä. Rakennusmateriaalit ovat lähes vastaavat kuin aiemmissa rakennuksen osissa, poikkeuksena ohutrapattu julkisivu ja lattiamateriaalien vaihtuminen vinyylivarsilaatoista muovimattoon. Väriykseltään laajennuksen tilat poikkeavat selkeämmin aiemmasta. Rakennejärjestelmän vuoksi myös laajennuksen tilat ovat muuntojoustavia.

Kuva 35 Laajennuksen F-osan julkisivut ja leikkaus (arkkisto Karsikas Oy, 1997)

Kuva 36 Laajennukset 1997, näkymä yläasteen pihalle

F-osan arkkitehtuuri mukailee aiempia rakennusvaiheita (mm. perusmassoittelu ja korkean yläaulan tilalliset viitteet ala-asteen yläaulaan), mutta värimaailma on muuttunut vaaleampiin ja uusiin sävyihin. Käytävien ja aulojen ovisyvennykset porttiaiheineen muodostavat uuden arkkitehtonisen aiheen koulukeskuksen laajennuksessa. Yhdyskäytävä ja portaikko, joka toisessa kerroksessa liittyy yläasteen koulun laajennukseen on teräs/lasirakenteinen. Väriykseltään tummansininen yhdysosa erottaa vanhemmat osat uudesta, jolloin suuren koulukeskuksen eri osien liitokset saadaan harkitusti nykyaikaan.

F-osan laajuus on n. 1975 brm² ja tilavuus n. 7500m³. D-osan laajennus on 380 brm² ja tilavuus n. 1450 m³.

Kuva 37 F-osan korkea yläkäytävä, tyypilliset värivalinnat ja tilan käsittely

5.4 Laajennukset ja korjaukset 1997, 2001- 2008

Vuonna 1997 laajennusten (ks.ed) lisäksi tehtiin myös muita muutoksia. Vuosina 2001 – 2008 tehtiin korjauksia ja muutoksia lähinnä talotekniikan ja tilatarpeiden muuttumisen suhteen.

Vuonna 1997 laajennuksen yhteydessä laajennusosaan tehtyjen musiikin ja tekstiilityön opetustilojen vuoksi yläasteessa vapautuneisiin tiloihin laajennettiin C-osalla ruokasali ja B-osan taitteeseen kaksi perusopetustilaa. Lisäksi B-osaan laajennettiin opettajien työtiloja. Samana vuonna tehtiin pallokentän päähän kiinteistönhoidon varastorakennus. Nämä muutokset ja laajennukset suunnitteli arkkitehtitoimisto Martti Karsikas.

Kuva 39 F-osan yhdyskäytävä (1997)

Kuva 38 Ala-asteen päätyportaon lisätty katos (2003)

Vuosina 2002-05 ja 2008 tehtiin useita mittavia korjaus- ja muutostöitä. Vuonna 2002 tehtiin keittiöön ja jakelulinjastoihin muutoksia. Vuonna 2003 ala-asteen päädyn ulkoportaaseen tehtiin katos. Vuonna 2004 tontille tehtiin elementtirakenteiset vuokratoulat, jotka on nyttemmin purettu. Samana vuonna tehtiin ala-asteen laaja ilmanvaihtoremontti, ala-asteen hallintotiloja muokattiin, yläasteen kirjaston tiloihin sijoitettiin kolme opetustilaa, tehtiin keittiön laatikkovarasto ja laaja pihan ja A-osan maavallien korjaus. Pihan pinnan muotoilulla korjattiin sadevesien kulku hallituksi. Vuonna 2005 lisättiin B-osaan uusi iv-konehuone hallintotilojen viereen. Muutos saatiin tehdyksi ilman suurempaa ulkoarkkitehtuurin luonteen muuttamista. Samassa yhteydessä laadittiin kotitalouden opetustilojen korjaussuunnitelmat lähinnä kalusteiden uusimista varten. Vuonna 2008 tehtiin yläasteen C-osalla mittava ilmanvaihtokorjaus, jossa jouduttiin puuttumaan myös ilmanvaihtokonehuoneen ulkoarkkitehtuuriin. Samana vuonna toteutettiin myös liikuntasalin yläpohjan lämmöneristysten korjaus ja vesikatteen uusiminen peltikatteesta valkoiseksi huopakatteeksi siten, että vain päätyjen lappeet jätettiin peltikatteisiksi. Tällöin salimassan ulkonäkö ei olennaisesti muuttunut. Suunnittelijana näissä oli arkkitehtitoimisto Karsikas Oy.

Vuonna 2013 B-osassa olleet hammashoidon tilat muutettiin koulupsykologin tilaksi.

Kuva 40 Yläasteen piha talvella (ennen iv-konehuoneen remonttia)

Kuva 41 Yläasteen koulun pääkäytävä (1.krs) iv-remontin jälkeen (2008)

Kuva 42 Ala-asteen välitunti- ja kentälle päin nähtynä

Kuva 43 Laajennettu autopaikotusalue laajennuksiin päin (1997)

5.5 Piha-alueet

Tontilla on varsinaisesti neljä eri piha-aluetta ja välittömästi liittyvä pallokenttä. Pallokenttä on pesäpalloon soveltuva, ja siihen voidaan talvisin laittaa luistelualue. Lisäksi on paikoitusalueet autoille, pyörille ja nykyään myös mopoille. Välituntipihojen aktiviteettien lisäksi tontin vieressä on miniareena ja talvisin latuverkosto.

Koulun pihat erotettiin alun perin kentästä istutetuilla maavalleilla, jotka integroitiin ulkuvälinevarastoon. Myöhemmin maavallit purettiin väliaikaisten koulutilojen alta. Alun perin suunnitelmissa oli myös etelään suuntautunut maavallikatsomo, mutta se purettiin laajennusten yhteydessä autopaikotusalueiden tieltä. Sisäänkäynti- ja pihalle suunniteltiin porttikatokset, jotka antavat pihan tilakäsitykselle omaleimaisuuden. Huoltopiha erotettiin jo aluksi muusta liikenteestä/ keittiön ja teknisen työn opetustilojen huolto.

Yläkoulun piha on aktiivisessa käytössä, sen laajennettuun alueeseen v.1997 lisättiin palloilualueita. Alakoulun pihajono on käytännössä kaksi, kun sisääntulopiha on nykyisin myös pelikäytössä ja yläasteen ja ala-asteen väliseen metsäosuuteen on lisätty pihavälineitä. Huoltopiha on teknisen työn siiven ja valmistuskeittiön kulmassa, ja sen käyttö on lisääntyneen liikenteen vuoksi hiukan ongelmassa erityisesti turvallisuuskäytökohdasta katsottuna. Tontilla on autopaikat henkilökunnalle ja myös vierailijoille; mopoilijoille ja pyörille on omat alueensa. Tontin vieressä on lisäksi myöhemmin toteutettu miniareena ja ulkoliikuntaa talvisin palveleva latuverkko. Sisääntulopihan alueella tehtiin korjauksia v. 2004.

Tarve käyttäjältä: Piha-alueita tulisi tarkastella uudelleen. Eri lähestymissuunnat edellyttävät luultavasti uutta tarkastelua, mm. huoltopihan liikenne valmistuskeittiön osalta, kun talonmiehen asunto poistuu.

5.6 Tärkeimmät säilytettäväksi luokiteltavat osat

Yläasteen rakennuksen osalta merkittävimmät säilytettävät osat (vaikka suojelumerkintää ei olekaan) ovat:

- ulkoarkkitehtuuri kokonaisuudessaan: erityisen tärkeitä ovat liikuntasalin, hallintotilojen ja teknisen työn siivet massoittelemalla ja materiaalien osalta, myös luokkasiiven tasakatto-osuus
- tarpeettomia ikkunoiden ja ovien muutoksia tulisi välttää; mm. ulko-ovien puu/lasiarkkitehtuuri liittyy rakennuksen Aallon perintöön
- pääaula tiiliverhouksineen kahdessa kerroksessa (sisätilat), kattoikkunat tärkeä osa
- ruokasali pääosin, keittiön puoleinen tiiliseinä ja kattoikkunat ja näköyhteys auditorioon
- yläkoulun 2.kerroksen aulan pääty, jossa on aurinkomaalaus (sisätilat)
- liikuntasali erityisesti ulkoarkkitehtuurin osalta
- merkittävimmät muutokelpoiset tilat: yleensä ottaen normaalit luokkatilat ovat päivitettäviä. Olisi suositeltavaa, että ainakin yksi tila säilytettäisiin ajan henkeä kuvaavana tilana.

Ala-asteen rakennuksen osalta merkittävimmät säilytettävät ovat:

- ulkoarkkitehtuuri kokonaan ja päädyt erityisesti, aukotusten muutoksia tulisi välttää
- 2.kerroksen aula wc-paketteineen, jotka ovat merkittävä kokonaisuus, sillä "wc-mökit" ovat olennainen osa yläaulaa, jonka suunnittelussa tavoiteltiin torimaista tunnelmaa
- porras ja siihen liittyvät detaljit (ks. avoin porras, jossa erilaiset porttiaiheet ja maalaukset kuvastavat mm. perinteisiä japanilaisia ja kiinalaisia portti- ja symbolisia aiheita).

Osan F säilytettävät:

- ulkoarkkitehtuuri (osallistuu "Oulun koulun" arkkitehtuurin sisältöön)
- 2. kerroksen aula/ käytävä (osallistuu olevan arkkitehtuurin kontekstiin)
- 1.kerroksen aula / käytävä (osa aulasta/käytävästä on tarkoituksenmukaisesti säilytettävää).
- lasinen yhdyskäytävä, johon voidaan sijoittaa runsaasti mm. kenkä/kaappitiloja (yhdyskäytävä on eri vuosikymmeniä yhdistävä tekijä)

Nykyisten luokkatilojen suhteen voisi säilyttämisen suhteen olla viisasta, että jokin yhteisesti määritelty kokonaisuus säilytetään ns. "Oulun koulun" ajan merkinä. Muutoin periaatteessa nykyiset tilat ovat sekä rakenteellisesti että toiminnallisesti muokattavissa haluttuun suuntaan!

Kuva 44 Koulukeskuksen tärkein säilytettävä tila

6. Rakennuksen säilyneisyys

Pitkäkankaan koulukeskuksen osat ovat säilyneet arkkitehtuurin osalta hyvin vuosien 1983 ja 1985 jälkeen tehtyjen laajennusten ja kohtalaisen vähäisten muutosten jälkeen. Laajennukset, korjaukset ja muutokset on tehty jo alkuvaiheessa projektiarkkitehtina toimineen arkkitehti Martti Karsikkaan toimesta. Näin ollen laajennukset ja muutokset on tehty arkkitehtuurin kannalta alkuperäinen lähtökohta huomioon ottaen. Muutoin säilyneisyys on tarkasteltavana teknisen raportin suhteen. Ns. ajan patina on hyvin säilynyt koko koulukeskuksessa. Kerroksellisuus ja vähäisen ajan kuluessa on myös hyvin säilynyt. Ylläpito on myös toistaiseksi on myös hyvin kohdellut rakennusta. Eli korjaukset eivät ole toistaiseksi muuttaneet kohteen arkkitehtonista olemusta.

Kuva 45 Ala-asteen päädyt myös säilytettävää

7. Suunnittelijat

7.1 Yläaste 1981-83 ja ala-aste 1983-86

Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy:ssa luonnokset laati ylä- ja ala-asteen rakennuksissa Heikki Taskinen. Projektiarkkitehtina molemmissa vv. 1981-86 toimi arkkitehti Martti Karsikas. Suunnitelutyöhön osallistuivat yläasteen koulussa Anu Allt, Matti Oiva, Kaisu Mäkikyrö ja Reijo Lammasniemi; ala-asteen osalta Kaisu Mäkikyrö ja Kaisa Hamido-Similä.

7.2 Laajennukset 1997 ja muutokset 1997-2008

Laajennuksen (osa F ja D-osan laajennus) vv. 1996-97 sekä muutokset vv. 2001 - 2008 suunnitteli arkkitehtitoimisto Martti Karsikas (v. 2007 lähtien Arkkitehtitoimisto Karsikas Oy) suunnittelijana Martti Karsikas, avustajana arkkitehti Kimmo Johansson. Suunnitelmat tilattiin mm. jatkosuunnitteluna, kun Heikki Taskisen puoliso oli luovuttanut koulun tekijänoikeudet Martti Karsikalle ja kun suunnittelutarjous hyväksyttiin.

Kuva 46 Yläasteen piha ja laajennukset 1997

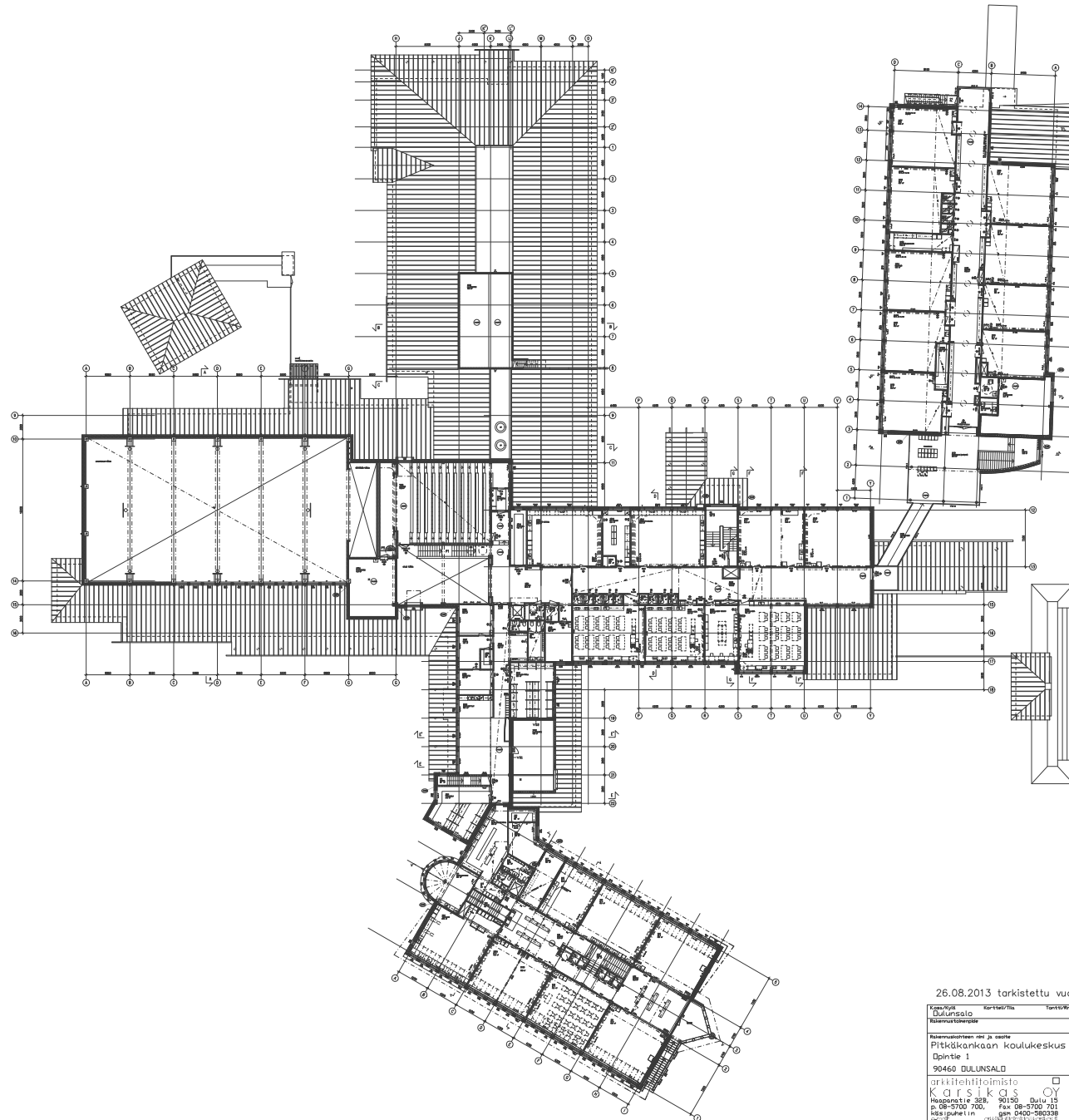

8. Johtopäätös

Pitkäkankaan koulukeskuksen tilat ovat hyvin säilyneet nykynormien armottomassa viidakossa jo 32 vuoden ajan. Näitä perinteisiä hyvään "ihmisläheiseen arkkitehtuuriin" pyrkiviä tavoitteita ei pidä estää toteutumasta lyhyellä aikavälillä tarkastelulla. Johtopäätöksenä ja myös nykynormien valossa, kuten on jo historiassa toimittu, Pitkäkankaan koulua ei pidä missään nimessä lähteä muuttamaan johonkin toiseen määrittelemättömään tulokseen rationalististen tavoitteiden luulossa. Pitkäkankaan koulun osalta pitää ehdottomasti muistaa historiallinen näkökulma, joka ei estä taitavaa arkkitehtonista toteutusta. Lyhyesti sanottuna, arkkitehtuurin näkökulmasta tulevien suunnittelijoiden pitää ehdottomasti olla kykeneviä omaksumaan ja toteuttamaan merkittävää arkkitehtuurin historian jatkumoa. Tässä mielessä arkkitehtuurin toimijoiden tulee ymmärtää ja myös todistaa olevansa kykeneviä suorittamaan lähes suojelukohteen mukaisia valmiuksia Pitkäkankaan koulujen kohteessa.

Kuva 47 Koulukeskus 1. kerros, nykytilanne 2015 (arkkisto Karsikas Oy)

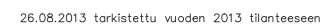
[illegible]

26.08.2013 tarkistettu vuoden 2013 tilanteeseen

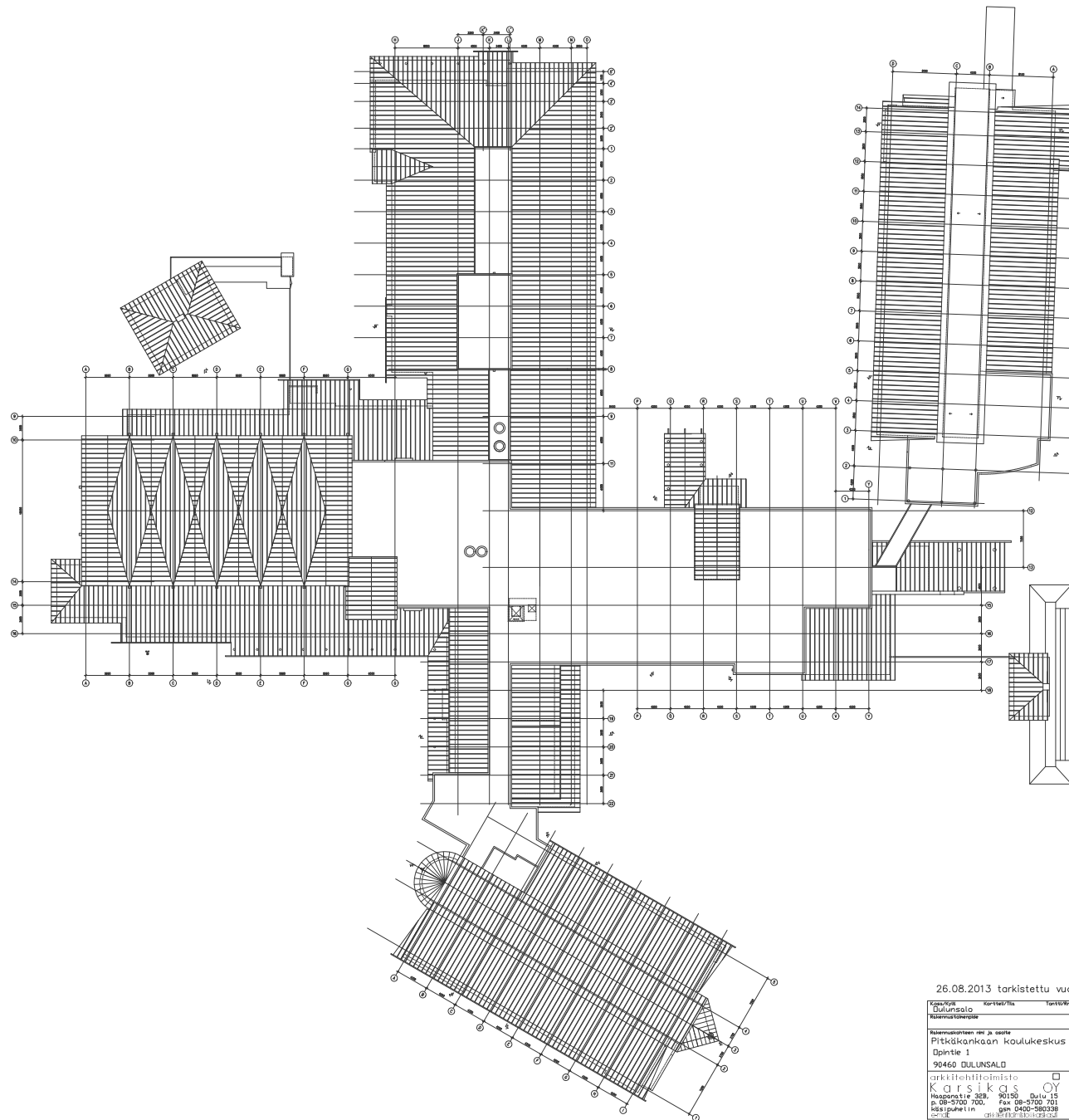
Käyttökäsi	Korttelin/osa	Tontti/osa	Yrityksen arkkitehtitoimisto/ vastuu	Julkaisu
Dulunsalo			Yrityksen arkkitehtitoimisto/ vastuu	Julkaisu
Asennusohje			Työpiirustus	Julkaisu
Asennusohjeen selitys ja lause			Yrityksen nimi	Mittakaava
Pitkänkankaan koulukeskus			2. kerros	1:200
Piste 1			Koko koulukeskus	
90460 DULUNSALO				
arkkitehtitoimisto			Asennusohjeen numero ja päivätyksen numero PVM	
Karsikas OY			19.9.2005	
Hesperantie 208, 90150 Oulu 15			ARK 191-003	
p. 08-5750 700, fax 08-5750 751				
hospiteini				

Oulun salon yläaste (1983) ja Pitkänkankaan ala-aste (1986)/
arkkitehtitoimisto Heikki Toivonen Oy / ark. Martti Karsikas

Oulunsalon yläaste (1983) ja Pitkäkankaan ala-aste (1986) /
arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy / arkk. Martti Karsikas

37

26.08.2013 tarkistettu vuoden 2013 tilanteeseen

Käyttökäsi	Kartta/tila	Tarkitus/tila	Yhteystiedot	Yhteystiedot
Dulunsalo			Yhteystiedot	Johanna
Asennusohje			Työpiirustus	
Asennusohjeen tied ja suhte			Perustusten salkki	Mittakaava
Pitkävankkaan koulukeskus			Vesikatto	1:200
Pöytä 1			Koko koulukeskus	
90460 DULUNSALO				
arkkitehtitoimisto			Asennusohjeen numero ja piirustuksen numero	POM
Karsikas OY				19.9.2005
Heikkinen 209, 90100 Oulu 15				ARK 191-005
P. 08-3700 700, Fax 08-3700 751				
Käsitöiden linja				

Oulun alusta (1983) ja Pitkävankkaan ala-aste (1986)/
arkkitehtitoimisto Heikki Toivonen Oy / ark. Martti Karsikas

10. Lähteet, kuvat ja muu aineiston esittely

Kansikuva: Pitkäkankaan yläasteen pääporras
Teksti: arkk. Martti Karsikas, arkkitehtitoimisto Karsikas Oy
Oikoluku: arkk. Antti Karsikas, alt Arkkitehdit Oy
Taitto: arkk.yo Tuomas Niemelä, alt Arkkitehdit Oy

Lähteet:

Muistiinpanot: arkk. Martti Karsikas, projektiarkkitehti Heikki Taskinen Oy:ssä 1981-9186 sekä laajennusten ja korjausmuutosten laatijana 1996-2008

Sitaattiotteet, H.Kaikkonen: Heikki Kaikkosen väitöskirja: Heikki Taskisen arkkitehtuuri, Oulun yliopisto 2012

Arkkitehti-lehti 7/1983

Arkkitehti-lehti 6/1986

Byggekunst- lehti 3/1986

Arkitektur DK lehdet 8/1980, 1/1981, 3-4/1981, 5/1981, 1/1982, 6/1982

Oulunsalon arkkitehtuuria- julkaisu 1995

Oulunsalon arkkitehtuuria 2- julkaisu 2012

Haastattelut:

- rehtori Seppo Pasanen 25.8.2015
- arkkitehti Timo Takala 21.9.2015
- johtaja Jouko Leskinen 21.9.2015
- arkkitehti Ilpo Väisänen 21.9.2015

Kuvat:

Valokuvat: Martti Karsikas

Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy:n arkistoidut piirustukset : Liikelaitos Oulun tilakeskuksen arkisto

Kuvat 5, 13, 35, 47-50 : Arkkitehtitoimisto Karsikas Oy

Kuva 14 / Oulunsalon Pitkäkankaan kaavan havainnekuva (arkk. Aarne Tarumaa): Timo Takala, Oulunsalon kaavahistoriikki

Kuvat 15 ja 17 : Pitkänkankaan kaavan tarkistus 1997 ja havainnekuva: arkkitehti Timo Takala